

{ KENTERINGen] digit



**Economische achtergronden
bij de China-hysterie**

Leugens en feiten over Tibet

**Hanna Mariën,
op weg naar Olympisch Peking**

1ste jaargang - nr. 4 - juli 2008 - tweemaandelijks

KENTERINGen]digit

{KENTERINGen]digit is de digitale opvolger van {KENTERINGen] die tot de zomer van 2007 op papier verscheen. {KENTERINGen]digit wil een tijdschrift zijn waarin talrijke vertegenwoordigers en (basis)groepen uit de kritische christelijke basisbeweging de gedachten en krachten bundelen. Met dit magazine wil de redactie een blad aanbieden dat maatschappelijke toestanden helpt te analyseren en sporen trekt voor een oecumenische bevrijdingstheologie.

{KENTERINGen]digit legt de hoopvolle wendingen in onze maatschappij en kerken bloot. Het breekt met de logica van het kapitalisme en zijn wetmatigheden omwille van haar radicale keuze voor de zwaksten in onze samenleving.

De inhouden en de editoriaals van de 5 papieren jaargangen van {KENTERINGen] vind je op onze weblog <http://Kenteringen.skynetblogs.be>. {KENTERINGen]digit vind je hier op Abelweb, bij de publicaties onder digitaal register.

Redactie

Guido De Schrijver, Jozef Mampuy, Katrien Rombouts, Jan Soetewey, Karine Somers, Elke Vandepierre, Remi Verwimp.

Werken mee aan dit nummer

- Michel Collon (°47), journalist en auteur van o.m. Blufpoker. De grootmachten, Joegoslavië en de komende oorlogen (EPO, Berchem-Antwerpen)
- Paul De Witte (°46), woordvoerder Basisbeweging voor Democratie in Samenleving en Kerken
- Eric Goeman (°49), coördinator en moderator Gentse Feesten debatten Vzw. Trefpunt, Woordvoerder Attac Vlaanderen, Voorzitter Democratie 2000
- Rosalie Heens (°81), educatieve medewerkster vzw Motief
- Marij Loos (°54), lid CvS, lay-out
- Mila Marcos (°80), media-activiste
- Jan Soetewey, (°41), medewerker Christenen voor het Socialisme, redactielid
- Arianna Van Andel (°71), theologe, werkzaam in Chili, en lid van het Comité Chili 1973-2003
- Elke Vandepierre, (°73), coördinator vzw Motief en redactielid
- Marc Vandepitte (°59), auteur van o.m. 'Made in China. Meninge van daar' (EPO, 2006) - samen met Ng Sauw Tjhoi
- Remi Verwimp (°45), coördinator WTM en redactielid

p5 * Roulette in het hooggebergte



{KOP en Munt]

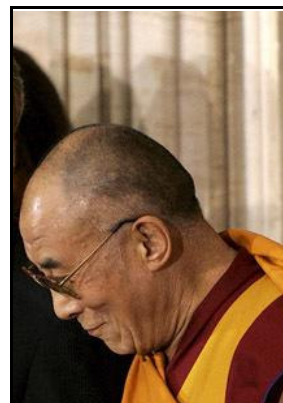
Nog nooit zorgde de rondreis van de Olympische vlam voor zoveel opschudding, als nu op haar weg naar Peking. In welke context moeten we de protestanten rondom de Olympische ceremonieën plaatsen? En hoe te denken over China, dat goed op weg is uit te groeien tot een nieuwe wereldmacht? In dit artikel schetst MARK VANDEPITTE enkele economische en geopolitieke achtergronden bij de oproer in Tibet en naburige provincies en de heisa rond de Olympische Spelen.

p17 * Tibet, land van gebed in ingebedde media

{Kop en MUNT]

Hoe zit de vork nu echt in de steel in Tibet en China? De geopolitieke achtergronden die daarrond helderheid kunnen bieden, zijn vrij complex. En de ingebedde media helpen ons niet om die complexe werkelijkheid in beeld te krijgen. De mythes en leugens die hierover in de Westerse wereld de ronde doet blijken dan ook moeilijk te bestrijden.

MILA MARCOS en MICHEL COLLON ontwierpen een erg handige mediatest om je eigen kennis over de regio te peilen. Daarbij formuleren ze korte, verstaanbare antwoorden op veelgestelde vragen. Neem snel een pen, doe zelf de test en achterhaal de waarheid achter de geruchten.



p33 * Grenzen verleggen



{De Rode Draad]

Hanna Mariën, opgegroeid in een CvS-nest en morgen te zien op het Olympisch tartan. Als deel van de nationale (Vlaams-Waalse!) 4 x 100 m. estafetteploeg ziet zij zichzelf niet alleen als een atlete die erop getraind is dessertjes te laten staan. Ze beseft dat zij als bekende sportvrouw ook een voorbeeldfunctie kan vervullen. Dat doet ze dan ook graag. Hoewel ze niet helemaal voorbereid was op de talloze giftige reacties na het ondertekenen van de petitie 'Red de solidariteit'...

3

Redactioneel

Zomerse nationaliteitsworsteling

5

KOP en munt

Roulette in het hooggebergte

17

Kop en MUNT

Tibet: land van gebed en ingebed
nieuws

23

To the Point

Baas in eigen bui, anno 2008

24

Het Derde Testament

Omgekeerde gedachten

26

Reporter ter Plaats

Laten we de Gentse Feesten redden
van de vrije markt

31

De Rode Draad

Grenzen verleggen

35

Klein Verzet

Mag het iets minder?

38

Brood en Rozen

Hip Hip Hoera Huub!

Zomerse nationaliteitsworsteling

Al een paar weken lig ik ervan wakker: straks moet ik op vakantie. Niks aan te doen, het moet gebeuren.

Niets is in deze tijden riskanter dan je in het buitenland wagen. Als Belg, bedoel ik. Urenlang lig ik 's nachts tandenknarsend ontsnappingsscenario's te bedenken voor de bijna onvermijdelijke vraag die ik als toerist zal moeten beantwoorden, namelijk: "Van waar ben je?"

En voor u het durft opperen: Eerlijk zijn is géén optie, nee. Ieder van u weet immers welke vraag er zal volgen na een eerlijk antwoord. Inderdaad: "Ah! België! Het land zonder regering. Of met een regering, maar zonder beleid. Waar gaat heel die regeringscrisis nu precies over?"

Kan u zich voorstellen dat u die vraag dan moet gaan beantwoorden? Op een zonnig terras, bij 32°? Na drie glazen pastis?! Elke vakantiedag opnieuw??

Bon. Vandaar dus: op zoek naar ontsnappingsscenario's. Je zou als Nederlander op vakantie kunnen gaan. Eens de paspoortcontrole op de luchthaven gepasseerd beweert je gewoon tegen iedereen die het horen wil, en wie het niet horen wil, dat je Nederlander bent. Hoe luider je dat doet, hoe geloofwaardiger.

Tja. Het is een mogelijkheid, ik heb het even overwogen, maar de idee dat er vandaag landgenoten zijn die de grap over een annexatie van Vlaanderen bij Nederland serieus zijn gaan nemen, heeft mij ervan weerhouden. In zo 'n scenario kan ik, na het ondertekenen van 'Red de solidariteit', onmogelijk meestappen. Hoewel het idee ook niet helemaal onzinnig hoeft te zijn: als men dan toch op basis van taal de naties wil gaan herindelen, laat ons dan consequent zijn en ook Zuid-Afrika bij ons 'Groot-Nederland' voegen. En Mandela premier maken. Die wil ik wel eens 'non' horen zeggen tegen De Wever.

Genoeg gefantaseerd. Het mag duidelijk zijn dat een vermomming als Nederlander er niet in zit. Deze zomer niet, en daarna ook niet.

Misschien is er toch geen andere optie dan de waarheid vertellen, en moeten we gewoon toegeven dat we Belg zijn. Misschien moeten we de rauwe werkelijkheid onder ogen zien en gewoon vertellen waar het op staat. In gedachten oefen ik het even tegen een denkbeeldige Portugees die mij op het strand lastigvalt met politieke vragen. Je weet maar nooit wat je kan overkomen aan een zuiderse zee. Ik zal hem zeggen – in vloeiend Portugees uiteraard (in mijn gedachten toch): "Luister, ik ben Belg. En ik moet bekennen dat ik het ook allemaal niet meer snap. Ik wéét niet wat er gaande is, want onze regering is al meer dan een jaar 'aan het overleggen' zonder dat wij als inwoners van het land precies weten waarover. De meest dringende sociale kwesties - armoedebestrijding, werk, migratie- worden niet aangepakt, omdat de regering zichzelf saboteert. Willen onderhandelen over een staats hervorming om een beter bestuur mogelijk te maken, met de N-VA rond de tafel, is even geloofwaardig als een congres organiseren over ontwikkelingshulp en Albert Freire vragen voor de openingsspeech. Ik kan u zeggen, Portugees makker, in België ervaren Vlamingen en Walen het samenleven niet als problematisch. Maar alles kan beter. Een staats hervorming op bepaalde domeinen is wenselijk – op voorwaarde dat het leidt tot een meer (sociaal) verant-

woord beleid. Een beter bestuur dat de solidariteit tussen de gemeenschappen blijft centraal stellen en weerwerk biedt aan de tendens van de vermarkting van de samenleving die zich in heel Europa opdringt. Het lijkt er niet op dat de huidige regering een staatshervorming met dat doel nastreeft. De weg die zij hebben gekozen, loopt telkens dood en hun gids is het noorden kwijt. En terwijl de sociaaleconomische uitdagingen op de lange baan worden geschoven, meent onze premier dat hij het leven van de burgers in het land op 'pauze' kan zetten. Alles moet maar even wachten, vindt hij, tot de 'belangrijke zaken' zijn opgelost. Die sans-papiers, zegt onze premier, die wachten al twee jaar op duidelijkheid over regularisatiecriteria, een extra jaar van onzekerheid en leven in de illegaliteit zal het verschil nu ook niet meer maken.

Vakbonden, asielorganisaties, universiteiten, de kerk, het middenveld... *ie-der-een* eist dat die rondzendbrief over de regularisatie er 'onverwijld' komt, en onze premier antwoordt dat hij het 'niet democratisch' vindt, meneer de Portugees, dat asielzoekers in hongerstaking gaan uit wanhoop over hun situatie. 'Niet democratisch', zegt hij. Meer nog: het is 'chantage'! Die arme premier, compleet in de wurggreep van die snode sanspapiers die niks beter te doen hebben dan hun land te ontvluchten en elders rondhangen en weerloze eerste ministers chanteren.

Wat een ontstellend cynisme – en dit door een politicus die zich nog steeds aanduidt als 'christen democratisch'. Die politieke fractie brengt dezer dagen echte profetische figuren voort: Neem nu Pieter De Crem. Onze minister van defensie is momenteel zowat de enige die zich niét laat verlammen door de huidige regeringscrisis en nog gauw, voor hij op vakantie vertrekt, wat F16's naar Afghanistan stuurt. Om mee te gaan vechten, voor de verandering. Gedaan met dat humanitaire gedoe van Flahaut. Waar hebben we een leger voor, niet waar?

U begrijpt, mijn waarde Portugeese vriend, of u begrijpt het niet, maar ik word als Belg gegijzeld door een regering die niet regeert -of alleen maar op defensie- en die de mensen in het land voor de gevolgen laat opdraaien. Daarom moet ik u met aandrang vragen, warme zuiderbuur, of ik mag blijven. Wonen dus. Inderdaad. Voorgoed."

Tot zover mijn dramatische gedachtenoefening tegen mijn ingebeelde Portugeese vriend die opvallend geïnteresseerd is in buitenlandse politiek, en die niet de onhebbelijke gewoonte heeft om mij onnodig in de rede te vallen.

Intussen zijn mijn koffers gepakt en nadert mijn vertrek.

Ik heb er nog eens goed over nagedacht, en de Portugees heeft instemmend geknikt: ik denk dat ik toch maar gewoon terug naar huis keer na mijn toeristische uitstap.

Er zullen, vermoed ik, nog genoeg echte Belgen nodig zijn de komende tijd, om België te behoeden voor rechtse en separatistische krachten. Er zijn Belgen nodig om met de sans-papiers actie te blijven voeren, om de verrechtsing en het populisme dat door deze regering weer een extra boost krijgt straks te helpen ontmantelen, om de solidariteit tussen sociaal-kwetsbare Belgen en gegoede Belgen te helpen versterken...

Maar eerst heel even zomeren. Even ontspannen. Even krachten opladen.

Da's ook belangrijk, knipoogt mijn Portugeese makker.

Elke Vandepierre

“Eurazië is het schaakbord waarop de strijd voor de heerschappij over de wereld wordt uitgevochten. Wie dit continent controleert, controleert de planeet.”

Zbigniew Brzezinski,
veiligheidsadviseur van Obama (1)

In onze gemediatiseerde spektakelmaatschappij zijn we geneigd te denken dat het meest zichtbare en sensationele ook het belangrijkste is, en vice versa. Soms is dat het geval, maar soms ook niet. Dat tonen de gebeurtenissen in China van de laatste maanden. Ongetwijfeld waren de rellen in Lhasa van maart 2008 een ingrijpende gebeurtenis en is het nog te vroeg om te zien of het ging om een kortstondige opflakking van geweld dan wel om het begin van een langdurig conflict. Van een ander evenement in dezelfde periode dat het nieuws níét haalde, kan men wel met vrij grote zekerheid voorspellen dat ze verstrekende en blijvende gevolgen zal hebben. Het gaat over het overleg achter gesloten deuren tussen topverantwoordelijken uit de financiële wereld van de VS en van China. De Noord-Amerikanen zitten namelijk met een acute kredietcrisis en een hoge schuldenberg terwijl China met een gigantisch geldoverschot zit. Deze gesprekken hebben betrekking op tientallen miljarden dollars en bezegelen een verschuiving van de geo-economische evenwichten.

In dit artikel willen we enkele economische en geopolitieke achtergronden schetsen bij de oproer in Tibet en naburige provincies en de heisa rond de Olympische Spelen.

Roulette in het hooggebergte

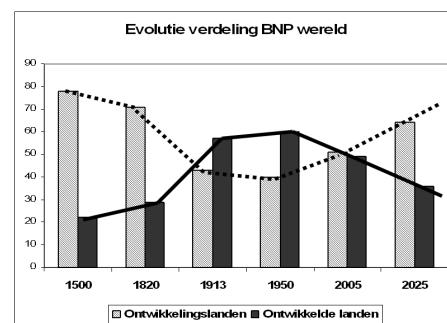
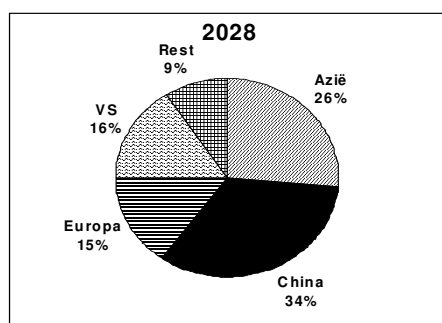
Geostrategische aspecten van de oproer in Tibet

1. Geo-economische verschuivingen

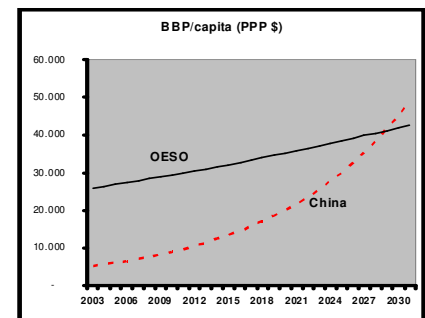
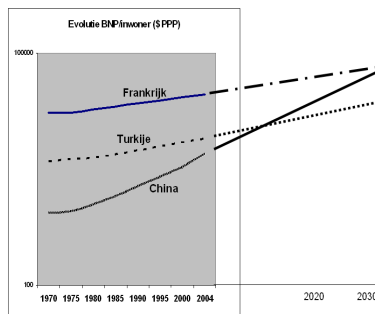
“Als China ontwaakt, dan zal de wereld beven.”
Napoleon Bonaparte

1.1. Het economisch zwaartepunt

Gedurende vele eeuwen was Azië het centrum van de wereld. China en India waren, tot de negentiende eeuw, goed voor meer dan de helft van de wereldproductie. Toen begon de kolonisatie van het Zuiden en de daarop gebaseerde industrialisering van het Noorden. Het aandeel van de Chinese en Indische economie op de wereldmarkt verschrompelde tot de Afrikaanse proporties vandaag. Na de Tweede Wereldoorlog bereikte de suprematie van het Westen zijn hoogtepunt. De ontwikkelde landen met twintig procent van de wereldbevolking waren op dat moment goed voor zestig procent van het Bruto Wereldproduct. Toen kwam de Oost-Aziatische revival. Die begon in de jaren vijftig en zestig in Japan, en kreeg een vervolg met de opkomst van de Aziatische tijgers in de jaren zeventig en tachtig. Vanaf de jaren negentig was het dan de beurt aan China en Vietnam en iets later aan India. Hierdoor verschuift het centrum opnieuw in de richting van Azië, en het gaat heel snel. Voortgaande op de gemiddelde groeicijfers van de laatste twintig jaar en behoudens geen dramatisch wereldconflict zal de Aziatische economie binnen twintig jaar het dubbele zijn van die van de VS en Europa samen (2). Dat is niet meer dan normaal, want tegen die tijd woont ongeveer zestig procent van de wereldbevolking in Azië. Vandaag bevinden we ons op een kantelmoment, waarop het gezamenlijk BBP van de zogenaamde ontwikkelingslanden groter wordt dan die van de ontwikkelde landen (3).



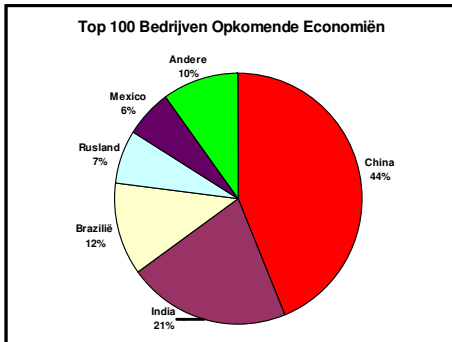
In dat scenario steekt de Chinese economie die van de VS voorbij tegen 2015 en zullen de Chinezen dezelfde levensstandaard bereiken als wij tegen 2030-2040 (4). Een dergelijk aangehouden groeitempo van rond de tien procent en inhaalscenario t.o.v. de rijke landen is niet nieuw. Het gebeurde voordien reeds met Japan, Taiwan, Singapore, Hong Kong en Zuid-Korea, die vanaf de jaren vijftig massa 's kapitaal ontvingen van de VS in het kader van de strijd tegen het opkomend communisme in Azië (5). Wat wel nieuw is, is dat het over zoveel mensen gaat: bijna een kwart van de wereldbevolking. Het is de combinatie van zo 'n langdurige turbogroei met zo 'n bevolkingsaandeel die de wereldevwichten doet verschuiven.



De revival van de Oost-Aziatische economie onder leiding van China heeft uiteraard een aantal economische gevolgen voor de rest van de wereld. De toenemende honger naar grondstoffen, energie en voedsel doet de prijzen wereldwijd stijgen. Landen die voornamelijk grondstoffen exporteren doen daar een zeer goede zaak mee. Dat zijn vooral landen uit het Zuiden. Dat heel wat van die landen de laatste jaren hoge groeicijfers hebben (bijna het dubbele van die van de rijke landen) is voor een groot gedeelte hieraan te danken (6). De toevloed van goedkope consumptiegoederen betekent voor de laagste inkomens uit de rijke landen een koopkrachtstijging van 5 à 10 procent (7) en voor heel wat mensen uit de ontwikkelingslanden de mogelijkheid om zich voor het eerst een koelkast, ventilator, enz. aan te schaffen. De lage prijzen hebben in de VS en Europa de inflatie in toom helpen houden, ondanks de stijgende energieprijzen. Daardoor konden de rentevoeten laag gehouden worden, wat zeer voordelig is voor de economische groei. Een nieuwkomer op de wereldmarkt betekent natuurlijk ook een nieuwe concurrent of een nieuwe afzetmarkt. Een aantal sectoren bij ons is gevoelig voor delokalisatie, zoals de eenvoudige textielproductie, maar het gaat over een fractie van onze economie. Slechts vier procent van onze industriële jobs staat eventueel in concurrentie met jobs uit Azië (8). Wereldwijd gaat amper één procent van alle buitenlandse investeringen naar China, de hoofdbestemming voor buitenlandse investeringen is nog steeds West-Europa (9). Het zijn niet de rijke landen, maar eerder de landen met een midden inkomen, zoals Zuid-Korea, Mexico of Brazilië, die kwetsbaar zijn voor de opkomst van China op de wereldmarkt (10). Omgekeerd vormen de opkomende Aziatische economieën ook belangrijke afzetmarkten voor hoogtechnologische producten bij ons. Heel wat grote bedrijven bij ons zouden wellicht al over kop zijn gegaan zonder die nieuwe afzetmarkten. Volgens een recente studie van de Wereldbank en de Ontwikkelingsbank voor Azië is het saldo op het vlak van delokalisatie voor West-Europa positief (11). De delokalisatie beperkt zich bijna uitsluitend tot sectoren met laaggeschoolde arbeiders, en dat heeft zijn effect op de lonen in die sectoren. Het sterk gestegen aanbod van goedkope, laaggeschoolde arbeid op de wereldmarkt, vooral uit Azië, heeft die arbeid relatief goedkoper gemaakt. Er ontstaat een neerwaartse druk op de lonen in de rijke landen, vooral dan voor laaggeschoolde arbeid (12). Dat heeft, samen met een aantal neoliberale maatregelen (13), de winstvoeten van de bedrijven in de landen van het Noorden de afgelopen vijftientig jaar doen stijgen van tien naar veertien procent (14). Eén en ander doet al begrijpen waarom het gros van de zakenwereld niet meestapt in de huidige sinohysterie i.v.m. Tibet en de Olympische Spelen (15).



Een ander belangrijk gevolg is de opkomst van nieuwe sterke multinationals uit de ontwikkelingslanden, die de onze naar de kroon steken. Ook hier evolueert de situatie heel snel. In de top 20 van de grootste bedrijven wereldwijd staan er begin 2008 negen multinationals uit de zogenaamde 'opkomende landen', waarvan 7 uit China (16). Tien jaar geleden stond er geen enkele in die top 20. Het verschil is ook dat de giganten uit de ontwik-



kelingslanden voornamelijk in staatshanden zijn, terwijl deze in de rijke landen in privé-handen zijn. We maken hier dus een sluipende hersocialisering van de productiemiddelen mee. Men kan zich indenken dat dit in de hoofdkwartieren van de imperialistische landen niet op groot enthousiasme wordt onthaald.

Wat minstens zo belangrijk en ingrijpend is als de opkomst van de nieuwe economische giganten uit het Zuiden, is het toenemend overschot op de handelsbalans van petroleum-exporterende landen en van China. We beperken ons tot het laatste. Sinds China is toegetreten tot de Wereldhandelsorganisatie heeft het een gigantische handelsoverschot opgebouwd. Daardoor bezit het land halverwege 2008 bijna 1700 miljard dollar aan buitenlandse reserves, het is het goed op weg om het grootste investeringsfonds te worden uit de wereldgeschiedenis. De voorbije jaren was China bereid om een deel van zijn geldoverschot te lenen aan de VS, het is niet overdreven te stellen dat China de kredietkaart is van de VS. Omdat China bereid is geld te lenen aan de VS, om hun munt te koppelen aan de dollar (17), kon en kan de rentevoet in de VS laag gehouden worden. Beijing is meer en meer van plan om een deel van dat geldoverschot wereldwijd te investeren. Dat gebeurt nu reeds vooral in Azië en in mindere mate in Afrika en Latijns-Amerika. Volgens het IMF heeft Afrika de laatste jaren zo 'n hoge groei cijfers deels door de investeringen uit China (18). Het is een kwestie van tijd vooraleer in onze contreien Chinese bedrijven uit de grond rijzen, net zoals dat het geval was in de jaren tachtig met Japanse investeringen. Tenminste, als protectionistische reflexen niet de overhand nemen. In de VS en in Europa gaan er steeds meer stemmen op om de vloedgolf van Chinees kapitaal tegen te houden. De uitzondering hierop zijn de Britten. Zij hebben nog steeds hun eigen munt en nu de dollar wankelt proberen zij hun positie op de financiële markten opnieuw te versterken. Een injectie vanuit China kan daarbij behulpzaam zijn, schijnen ze te denken.

Voorlopig is de Chinese economie sterk vervlochten met die van de VS. De Noord-Amerikanen zijn financieel afhankelijk van China en omgekeerd zijn de Chinezen (voorlopig) voor hun uitvoer voor een belangrijk deel aangewezen op de VS. Maar alles evolueert heel snel. De economische relaties met de rest van Azië en het Midden Oosten winnen jaar na jaar aan belang ten koste van die met de VS en Europa. Indien China op dit moment de geldkraan naar de VS zou toedraaien dan crasht de dollar en de hele VS-economie, maar die zou de Chinese economie mee in zijn val sleuren. Dat is de situatie vandaag, maar binnen tien à vijftien jaar zou dat er al heel anders kunnen uitzien. De kans bestaat dat China dan in een machtspositie verkeert zoals de VS tegenover Japan halverwege de jaren negentig. Toen heeft Washington maatregelen aan Japan opgedrongen die mee hebben gezorgd voor een jarenlange stagnatie van hun economie.

Veel mensen hebben schrik van de opkomst van China. Ze kunnen zich moeilijk voorstellen dat het Westen niet langer het centrum van de wereld is. Uiteraard wordt die angst sterk gevoed door de beeldvorming in de media. Historisch gesproken is er echter geen enkele reden voor die angst. Van de vijftiende tot de negentiende eeuw lag het zwaartepunt van de wereldeconomie in West-Europa. Eerst in het Zuiden van het continent, met name Spanje en Portugal en daarna in het noorden: Holland. Vanaf de negentiende eeuw heeft het centrum zich verplaatst naar Groot-Brittannië. Zijn de landen van het continent daar slechter van geworden? Nee. In de twintigste eeuw verplaatste het centrum zich nog verder weg, deze keer naar de overkant van de Atlantische Oceaan. Is dat nadelig geweest voor West-Europa? Neen, integendeel (19).

1.2. Nieuwe Noord-Zuid verhoudingen

China versterkt zijn positie op het wereldtoneel door samenwerkingsverbanden met zoveel mogelijk landen. Het is de derde handelspartner geworden van Latijns-Amerika en de tweede van Afrika; met de landen van Azië zijn de relaties nog hechter. Tot voor kort had het Noorden een monopolie op het verstrekken van vers kapitaal en investeringen aan landen van het Zuiden. Dat monopolie vertaalde zich in een sterke positie: het Noorden kon zijn voorwaarden opleggen. Dat gebeurde o.a. via het IMF of doorheen bilaterale of multilaterale overeenkomsten, denk maar aan de EPA's. Door de opkomst van vooral China en India wordt dat monopolie verbroken. In Afrika bijvoorbeeld zijn meer dan vijf-honderd Chinese bedrijven actief en wordt voor tientallen miljarden hulp en leningen verstrekt. De Chinezen bieden goedkopere leningen aan en stellen geen voorwaarden. Uiteraard is het Beijing in de eerste plaats te doen om de energie- en grondstoffenbevoorrading veilig te stellen. Maar daarnaast worden ook scholen en klinieken gebouwd en gebeuren er serieuze inspanningen op het vlak van de infrastructuur. In onze media is er sprake van een soort 'nieuwe kolonisatie'. De feiten spreken dat volstrekt tegen en het zegt vooral veel over die media. We laten over deze kwestie een bron aan het woord die allesbehalve verdacht kan worden pro-Chinese standpunten in te nemen, namelijk *The Economist*. "Vijftig jaar Europese en Amerikaanse hulp is er niet in geslaagd om veel voorspoed te brengen aan Afrika en andere arme maar grondstofrijke regio's. Een andere aanpak van China zou betere resultaten kunnen geven. Op zijn minst zal het andere donoren aansporen om efficiëntere methodes te zoeken. (...) Op verschillende vlakken is China's groeiende betrokkenheid met Afrika goed geweest voor iedereen. In ruil voor olie en grondstoffen, nodig voor zijn economische groei, is China de verwaarloosde structuur aan het uitbouwen. Eén zaak die China's populariteit heeft verhoogd in het continent, is het gegeven dat China zegt zich niet te willen bemoeien met de Afrikaanse politiek. Dit in schril contrast met het Westen dat een waaier van ergerlijke voorwaarden aan de geboden hulp koppelt. (...) Op een zelfde manier besluiten verschillende rapporten van de Wereldbank, de Inter-Amerikaanse Ontwikkelingsbank en de OESO dat China's opkomst gunstig is voor Latijns-Amerika. Het meeste recente rapport, dat van de Wereldbank, toont op een overtuigende manier aan dat de vraag vanuit China de Latijns-Amerikaanse export versterkt en er is weinig indicatie dat de Chinese export de Latijns-Amerikanen wegconcurrereert." (20)

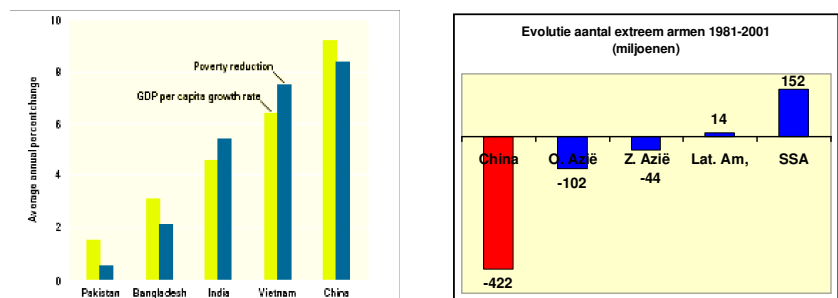


Een goed voorbeeld van de evolutie is Congo. China is van plan om daar meer dan negen miljard dollar te investeren. Ter vergelijking, de Belgische ontwikkelingshulp bedraagt 200 miljoen euro. De Chinezen zijn van plan om honderden klinieken en scholen te bouwen. Momenteel is het wegennet geen 5000 km lang, het plan is om meer dan 3000 km aan wegen te bouwen en nog eens 3000 km aan spoorwegnet (21). Geen wonder dat onze ministers van een kale reis terugkwamen uit Kinshasa. Minister De Crem zei terecht dat we op een keerpunt staan. Inderdaad, de landen van het Noorden zijn hun greep aan het verliezen op het Zuiden. *The Economist* stelt het zo: "Diplomaten en experts vrezen dat het Westen Afrika en andere grondstofrijke regio's aan het 'verliezen' is. Volgens deze visie, zal China's plotse opkomst de greep verminderen van de VS, Europa en andere rijke democratieën op de ontwikkelingslanden." (22) Het bezoek aan Congo van april 2008 van onze ministers aan Congo maakte op een pijnlijke manier duidelijk dat die realiteit nog niet bij iedereen is doorgedrongen en vooral dat de elites van het Westen dit niet leuk vinden. Vandaar de hele heisa over de nieuwe kolonisatie van China in Afrika. Maar eigenlijk gaat het over verlies van macht en invloedssfeer. Hans Teunissen, topfunctionaris van het ministerie van Buitenlandse Zaken van Nederland zegt het heerlijk eerlijk:

“ Na de val van de Muur dachten we dat Afrika onze achtertuin was. En nu komen de Chinezen de pret bederven. ” (23) Het Zuiden heeft het Noorden hoe langer hoe minder nodig, dat lijkt ons een gunstige evolutie. “ China ’ s groeiende aanwezigheid zou de Westere regeringen kunnen aansporen om hun neerbuigende houding van ‘ wij weten wat best is voor jou ’ te laten vallen ”, aldus nog *The Economist*. Ze hebben gelijk, maar blijkbaar maakt het heel wat mensen in het Noorden behoorlijk nerveus.

1.3. Een alternatief ontwikkelingsmodel

Het Chinees ontwikkelingsmodel staat haaks op onze traditionele en neoliberale recepten en boekt desondanks (en wellicht juist daardoor) verbluffende resultaten, zoals deze grafieken laten zien (24).



De UNDP, het VN-orgaan dat de ontwikkelingsproblematiek bestudeert, heeft het over “ successen die voor vele minder ontwikkelde landen een les kunnen zijn ” (25). China realiseert dit zonder de klassieke ontwikkelingshulp en ontwikkelingsorganisaties (26). In China is het de politieke overheid die het macro-economisch beleid uitstippelt én aanstuurt. De grote bedrijven en de sleutelsectoren zijn onverkort in staatshanden. Van het gezamenlijk kapitaal van de vijfhonderd grootste bedrijven is slechts 3% in privé-handen, in de top vijftig komt zelfs geen enkel privé-bedrijf voor (27). Het politiek stelsel zorgt reeds dertig jaar voor vrij grote stabiliteit en sociale rust, zelfs als we de recente oproer mee in rekening brengen. In het licht van wat er gebeurt in buurlanden als Pakistan, Bangladesh, Thailand, India of de Centraal Aziatische Republieken enz. is dat een hele prestatie, zeker omdat het hier over bijna een kwart van de wereldbevolking gaat.

Het hoeft dan ook niet te verwonderen dat China meer en meer model staat voor landen uit de Derde Wereld. De klassieke Westerse voorschriften, beter gekend als de Washington Consensus, moeten het afleggen tegen de Beijing Consensus. James Kynge, auteur van *China Shakes the World* zegt daarover: “ Herein lies a challenge for the rest of the world. China is the first large economy to emerge in the world created under Pax Americana since World War Two that abides by a very different political system from the countries of the west. ” (28) De toegenomen economische invloed impliceert m.a.w. ook een belangrijke ideologische uitdaging. We kunnen het zelf niet beter verwoorden als *The Financial Times*: “ China is een model voor de rest van de wereld. Zijn duizelingwekkende groeicijfers, zonder liberale democratie, creëert de grootste ideologische bedreiging dat het Westen heeft gekend sinds het einde van de Koude Oorlog. ” (29) Impliciet wordt hier al een nieuwe Koude Oorlog aangekondigd. Voormalig VN-ambassadeur van de VS, Richard Holbrooke, zegt het expliciet: “ Zoals de voorbije eeuw bepaald werd door het fascisme en de strijd tegen de nazi ’ s, en later tegen het Russische communisme, zo zal de Chinees-Amerikaanse verhouding een stempel drukken op het volgende millennium. ” (30) En dat brengt ons bij het tweede luik van dit artikel.

2. Een gewond roofdier

“Elke leidende klasse denkt van zichzelf dat ze onoverwinnelijk is tot de geschiedenis het anders leert.”

Fidel Castro (31)

2.1. De geostrategie van de VS sinds 1991

De eerste helft van de twintigste eeuw werd gekenmerkt door de opgang van de VS als supermacht en de ondergang van Groot-Brittannië en Frankrijk als voormalige grootmachten. De Tweede Wereldoorlog was een uitstekende zaak voor Washington. De belangrijkste landen in Europa en Azië raakten slaags met elkaar en de Noord-Amerikanen kwamen als grote overwinnaars uit de strijd. De rest was volledig verzwakt en uitgeteld. De alleenheerschappij lag voor het grijpen, maar de roes duurde niet lang. De Sovjetunie (SU) bleek zeer veerkrachtig en was al snel een geduchte rivaal, toch voor even. Na heel wat gestook en een enorme wapenwedloop gaf de SU uiteindelijk forfait. Veertig jaar na datum was de alleenheerschappij dan toch een feit. Het was tijd voor een ‘nieuwe wereldorde’. Die bestond er vooral in om het ontstaan van nieuwe potentieel concurrerende grootmachten te voorkomen. Een gelekte paper van het ministerie van Defensie in 1992 verwoordt het zo: “Ons eerste objectief is het verhinderen dat er een nieuwe rivaal op het wereldtoneel verschijnt. We moeten de potentiële concurrenten er van weerhouden om zelfs maar te streven naar een grotere rol op regionaal of wereldvlak” (32) Daarbij wordt gedacht aan Europa, maar al gauw blijkt dat ze daar niet te veel last van hebben. Er wordt vooral gedacht aan drie landen in Azië: Rusland, Iran en China. Later zal Venezuela op het menu staan in Latijns-Amerika.

Centraal in de Noord-Amerikaanse overheersingspolitiek staat het Euraziatische continent. Daar woont driekwart van de wereldbevolking, bevinden zich driekwart van de energiereserves en de grote meerderheid aan grondstoffen, en wordt er 60% van de wereldrijkdom (BNP) geproduceerd. Over deze kwestie schreef topadviseur in veiligheidszaken, Zbigniew Brzezinski, een richtinggevend boek in 1997 met als titel ‘Het grote schaakbord. Amerika en de rest van de wereld.’ Zijn grondstelling luidt dat dit continent de sleu-



tel is voor de wereldheerschappij. Het land waar Washington in de eerste plaats voor beducht is, is China. Dit land vormt op termijn de belangrijkste uitdaging voor de imperiale ambities van de VS. Het telt één vijfde van de wereldbevolking en zoals we hierboven zagen betekent China een belangrijke economische en ideologische uitdaging voor de VS. Het land vaart een onafhankelijke koers en de mogelijkheid bestaat erin dat het landen van Azië rondom zich verenigt, inclusief Japan, om blok te vormen tegen de VS. Volgens een document van september 2000 heeft "China gedurende de laatste jaren zijn activiteiten en aanwezigheid in de regio geleidelijk opgevoerd. Het verhogen van de militaire kracht van de VS in Oost-Azië is de sleutel om het hoofd te bieden aan de opkomst van China als grootmacht." (33)

Het is weinig waarschijnlijk dat Washington deze evoluties zomaar zal laten gebeuren. Voormalig onderminister voor Defensie Wolfowitz, architect van de oorlog tegen Irak: "Hoe sneller China groeit, hoe krachtiger het zal zijn op militair vlak... De richting die China opgaat is onrustwekkend. Dat land is op weg een supermacht te worden. En kan dat de komende 25 jaar effectief worden. Dat wil niet zeggen dat China noodzakelijkerwijze een bedreiging wordt, *maar als wij alles laten begaan* kan dat wel het geval zijn." (34) [onze cursivering.] Het is nu al duidelijk dat Washington niet zal laten begaan. Als we de recente rapporten van het Pentagon over de militaire kracht van China mogen geloven, dan moeten we ons zorgen beginnen maken. Maar een eenvoudige blik op een wereldkaart waarop de militaire steunpunten van de VS zijn aangeduid, leert het tegenovergestelde (zie kaart pag. 12).

Zoals destijds met de SU wordt een dubbel spoor gevolgd. Enerzijds pogen om het regime van binnenuit te destabiliseren en anderzijds externe militaire druk uitoefenen. Zo is Washington uit op de 'democratisering' van het regime, (lees: op een westers gezinde regering): "Op termijn kunnen de Amerikanen en hun bondgenoten in de regio een aansporing zijn voor het proces van democratisering in China". (35) 'Aansporen' betekent dan steun verlenen aan allerhande dissidente en separatistische bewegingen tot en met uitlokken van politiek geweld. De CIA-steun aan opstandelingen in Tibet is algemeen bekend. Minder bekend is de indirecte steun aan fundamentalistische rebellen in Noord-West China. De provincie Xianjiang is reeds tien jaar het toneel van bomaanslagen. In het verleden werden zwaar bewapende milities, die een opleiding kregen in Tsjetsjenië en Afghanistan, opgepakt. Deze milities worden bewapend en getraind door ISI, de Pakistaanse veiligheidsdienst die, op zijn beurt, in onderaanneming werkt voor de VS. (36) De Saffrane revolutie in buurland Myanmar in het najaar 2007 was een repetitie voor wat in Tibet in maart 2008 zou plaatsvinden.

De externe militaire druk werd in het verleden vooral opgevoerd via Taiwan. Dit eiland, door China beschouwd als opstandige provincie, wordt bevoorraadt met de meest gesofisticeerde wapens en wordt onderdeel van het fameuze wapenschild van de VS. Voormalig minister van Defensie Rumsfeld zei, doelend op China: "Wij maken nu wapens om ons te verdedigen tegen een hypothetische vijand die over vijftig jaar misschien wapens bezit waartegen ons wapen kan dienen. Maar door dat nu aan te schaffen, maken wij het zinloos voor dat andere land om zoiets te proberen, zodat wij de overheersende macht zullen blijven." (37) Op korte termijn is een rechtstreekse confrontatie met Beijing weinig waarschijnlijk, maar op middenlange termijn is China ongetwijfeld het hoofddoel van een geplande kruistocht. En dat het daarbij tot een rechtstreeks militair treffen kan komen is absoluut niet uitgesloten. Een tijdje geleden lekte uit dat in een bunker nabij Colorado Springs 250 deelnemers vijf dagen lang met computersimulaties een ruimteoorlog hebben



nagebootst. De fictie draaide om het jaar 2017, waarin China een buurland bedreigt dat de VS om hulp vraagt (38). Gezien de omvang van beide landen zal het bij een eventueel gewapend treffen automatisch uitdraaien op een wereldconflict, waarbij mogelijkervijze kernwapens zullen worden ingezet. De Bush-administratie heeft beslist dat in de toekomst kernwapens kunnen ingezet worden tegen China (39).

China is omsingeld door militaire bases of steunpunten van de VS, alleen Mongolië ontbreekt nog (40). Donald Rumsfeld, de VS-minister van Defensie, bracht in oktober 2005 een bezoek aan dat land om de militaire banden nauwer aan te halen (41). Tegen 2010 wil de VS zestig procent van zijn vloot installeren in de regio rondom China. In 2006 hield het Noord-Amerikaanse leger zijn grootste oefening met vliegdekschepen sinds de oorlog in Vietnam (42).

2.2. De oproer in Tibet en de campagne tegen China

De rellen in Tibet en enkele randprovincies waren iets te gecoördineerd en te efficiënt om spontaan te zijn. Dat geldt evengoed voor de mediavervalsing rond die gebeurtenissen en de systematische versterking van de Olympische ceremonieën. De hele campagne werd o. a. voorbereid in een conferentie in Brussel in mei 2007. Dat ging door onder auspiciën van de Friedrich Naumann Stichting en gebeurden in nauw overleg met State Department van de VS en de zelfverklaarde Tibetaanse regering (43). Het gaat om een goed uitgekende campagne die handig gebruikt maakt van de Olympische Spelen om zoveel mogelijk het imago van China te beschadigen. Er was op het moment van de rellen in Lhasa maar één buitenlands journalist ter plaatse: James Miles van *The Economist*. Uit zijn relaas blijkt dat het ging om gewelddadige pogroms van jonge Tibetanen met inbegrip van monniken, gericht tegen Han Chinezen en moslim Chinezen en dat het Chinese leger (te) laat ingreep, waardoor wellicht het hoge dodental (44). Nochtans gaven de Westerse media zowat de tegenovergestelde versie. Daarin speelde CNN een sleutelrol en schrok daarbij niet terug voor echte mediavervalsing (45). De gebeurtenissen en de mediaverslaggeving werden aangewend om een hysterische campagne te starten tegen China, n.a.v. de toortsceremonieën van de Olympische Spelen.

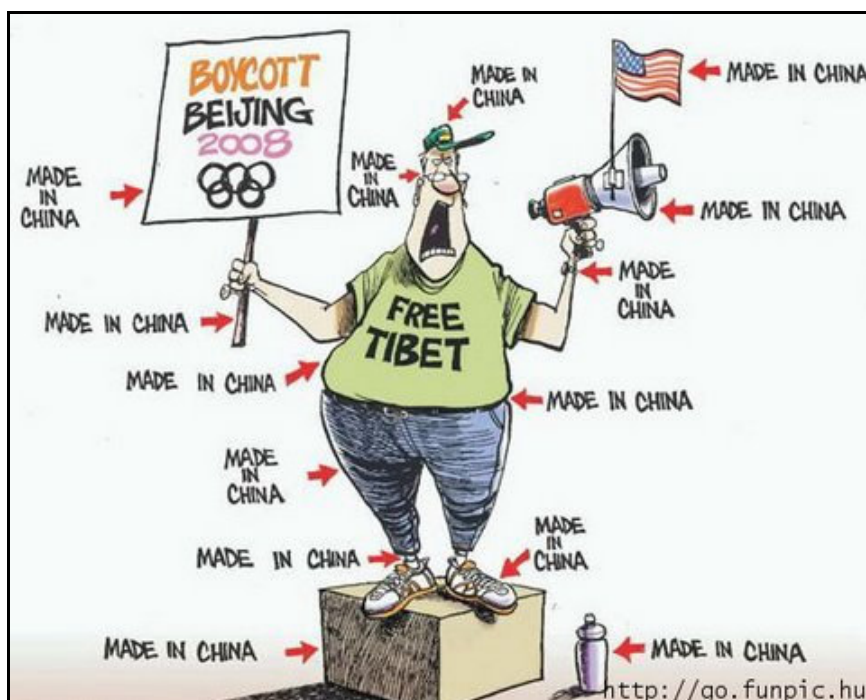
De campagne is zeer handig om het gerotzooi van de Westerse grootmachten in Irak en Afghanistan, en van de zionisten in Palestina te doen vergeten, maar er is hier meer aan de hand. Hier wordt voor het eerst sinds lang door krachten in de VS gekozen voor een confrontatie met China. Dat is een breuk met het verleden. Vanaf het begin van de jaren vijftig was de CIA betrokken bij guerrillaoperaties in Tibet. Er was een opleidingskamp voor Tibetaanse contrarevolutionairen in Colorado (46). Maar er kwam een eind aan die operaties na de toenadering van de VS met China in het begin van de jaren zeventig. Sindsdien was er wel nog financiële steun aan dissidente groeperingen, maar werd er niet meer aangestuurd op het gebruik van geweld of op provocatie van het Chinese leger. Dat is nu wel, opnieuw, het geval. We hebben hier te maken met een duidelijke strategische breuk met het verleden. En het is mogelijk de start van een langdurige destabilisatie van China en een open confrontatie met het gezag in Beijing.

Voorlopig bleven de rellen beperkt tot georganiseerde jongerengroepen en monniken, die gebruik maakten van stokken, brandbommen, zwaarden, staven en lange messen. De grote massa's hielden zich afkerig en er werd – voor zover bekend – geen gebruik gemaakt van vuurwapens. Wel is geweten dat er de laatste dertig jaar heel wat wapens werden gesmokkeld naar Tibet, die veilig opgeborgen liggen tot een goede gelegenheid zich

voordoet. Die zullen wellicht boven gehaald worden op het moment dat bredere lagen van de bevolking zich actief beginnen verzetten tegen het officiële gezag (47). Of het ooit zo ver komt, valt nog af te wachten. De gewapende opstand tussen '56 en '59 kon op heel weinig steun rekenen van de bevolking en was dan ook snel onder controle. Ondertussen zijn de levensomstandigheden en levensstandaard van de doorsnee Tibetaan opmerkelijk verbeterd en beseft deze zeer goed dat de meer dan één miljard Han Chinezen de Tibetaanse regio nooit zullen lossen. Zeer zeker, er is in heel China een grote kloof ontstaan tussen stedelingen en boeren, en in Tibet krijgt deze kloof in veel gevallen een etnisch kleurtje (48). Veel Tibetanen voelen zich tweederangsburgers. Ook belet de toenomen ontwikkeling van de regio niet dat dit op een paternalistische wijze gebeurt, met weinig inspraak en betrokkenheid van de bewoners. Maar het is zeer de vraag of dit voldoende factoren zijn voor een open revolte in de toekomst.

De rellen van maart waren een zeer kwalijke zaak voor het Chinese imago in het Westen. Maar ze waren ook absoluut niet goed voor de 'Tibetaanse zaak'. De gewelddadigheid van de jonge Tibetanen, de negatieve berichtgeving in het Westen daarover en de daaropvolgende campagne tegen de Olympische Spelen zette bij een overgrote meerderheid van de Chinezen heel wat kwaad bloed en deed de rangen sluiten (49). Als het met de provocaties in Lhasa en elders de bedoeling was de Chinese samenleving te verzwakken, dan hebben de architecten ervan zich schromelijk vergist. De gebeurtenissen hebben de legitimiteit van de Chinese overheid gevoelig versterkt. Omgekeerd is die van de Dalai Lama sterk aangetast in China. Het boeddhisme was de laatste jaren een hype bij een deel van de Chinese middenklasse en de Dalai genoot bij hen een zeker krediet. De Dalai beseftte overigens zeer goed dat hij zijn doelstelling nooit zou kunnen bereiken zonder morele steun van een groot deel van de Chinese bevolking. Vandaar zijn immer verzoevende opstelling naar buiten. De gewelddadige rellen hebben zijn imago nu echter sterk aangetast. Het is geen toeval dat hij prompt zijn ontslag als politiek leider aanbood als het geweld bleef aanhouden. Binnen China lijkt zijn positie uitgespeeld te zijn.

Een derde gevolg is de hardere opstelling van de Chinese samenleving. Gezichtsverlies is het laatste wat je een Chinees aandoet. Dan blokkeert hij helemaal en is de kans groot



dat hij zijn standpunt en houding zal verharderen. Dat is wat nu lijkt te gebeuren. En dat is allesbehalve een gunstige evolutie. Een strakkere economische opstelling vanuit Beijing zou wel eens nare gevolgen kunnen hebben voor Westerse landen. Toen Merkel het in 2007 nodig vond om de Dalai te ontvangen sneuvelden er prompt Duitse orders aan China en werd de kanselier ogenblikkelijk teruggefloten door haar zakenlui (50). Ook Sarkozy moest zich in alle mogelijke bochten wringen naar aanleiding van de boycot tegen Carrefour (51). Het zijn nog maar speldenprikjes. Op economisch vlak zijn de VS het meest kwetsbaar, zoals we hierboven zagen. Maar ook op diplomatiek vlak weet Washington zeer goed dat het



Marc Vandepitte

Beijing nodig heeft in kwesties met betrekking tot Noord-Korea, Soedan en Iran. De recente provocaties, mee georchestreerd vanuit de VS, lijken dus een niet zo geslaagde strategische zet. Of is het misschien de start van een grootschalige en langdurige confrontatie met de bedoeling China grondig te destabiliseren, en heeft men er die nadelen op korte termijn voor over? Het is ook helemaal niet duidelijk of ze de volle steun hebben van het Witte Huis. Bush sprak met een opvallend milde toon over het hele gebeuren. Zijn hier krachten aan het werk binnen veiligheidsdiensten die op eigen houtje handelen? Het zou niet de eerste keer zijn. Het lijkt in elk geval op een vlucht vooruit en het kan de voorbode zijn van een nieuwe Koude Oorlog, met alle gevolgen van dien.

Marc Vandepitte

- (1) Z. Brzezinski, *Le grand échiquier. L'Amérique et le reste du monde*, Parijs 1997, p. 24.
- (2) Berekend op basis van *World Bank*, World Development Report 2005, Washington 2005, p. 256-7. De cijfers gelden voor het jaar 2025. Het gaat hier over de berekening van het BBP in PPP dollars, d.w.z. in reëel volume uitgedrukt en niet berekend volgens de wisselkoers. Recentelijk werd het BBP van een aantal landen, waaronder China en India herberekend. Voor China kwam men uit op een vermindering van 40%. Dat lijkt veel, maar met een groei ritme boven de tien procent komt dat neer op een vertraging van het fenomeen van drie à vier jaar. Bovendien zijn de berekeningen van het BBP in PPP dollars allesbehalve politiek neutraal en liggen de reële cijfers o.i. niet lager maar vermoedelijk zelfs hoger dan voorheen werd opgegeven. In de berekeningen hebben we ook rekening gehouden met de meer recente (en hogere) groei cijfers van India.
- (3) Grafiek berekend op basis van *The Economist* 21 januari 2006, p. 66; http://www.unc.edu/world/2006_CCSymp/Post-Program/1_The_New_Titans.pdf.
- (4) Berekend door grafische extrapolatie op basis van *Financial Times* 12 oktober 2005, p. 13. Het cijfer stemt overeen met een rekenkundige extrapolatie op basis van UNDP cijfers. UNDP, *Human Development Report 2006*, New York 2006, p. 331-334. Uiteraard zijn dit wiskundige voorspellingen die geen rekening (kunnen) houden met onvoorziene maatschappelijke evoluties. Bovendien is de kans groot dat het Chinese BNP per inwoner minder snel zal toenemen, naarmate het ons cijfer benadert, waardoor het iets langer zal duren dan de grafiek aangeeft.
- (5) Zo bijvoorbeeld kreeg Zuid-Korea in de jaren '50 en '60 met zijn 20 miljoen inwoners evenveel ontwikkelingshulp van de VS als geheel Afrika in die periode. Founou-Tchuigoua B., 'Quel Potential économique de démocratisation dans le Sud?' in *Alternatives Sud* 1994, nr. 1, 45-73, p. 60-1. In de vier vermelde landen lag de economische groei zelfs iets hoger dan die van China sinds 1978. De snelle groei heeft in de vier landen tussen de 25 en 30 jaar geduurd. *Financial Times* 13 april 2005, p. 13.
- (6) Uiteraard zijn er ook negatieve gevolgen. 15 Afrikaanse landen kampen met de olieprijs van tegen de 100 dollar. *Financial Times* 29/30 december 2007, p. 1.
- (7) *Newsweek*, 9 mei 2005, p. 17; *The Economist*, 30 juli 2005, p. 67.
- (8) OECD Employment Outlook 2005, p. 10-11; <http://www.oecd.org/dataoecd/37/9/35024457.pdf>. Zie ook *Financial Times* 4 april, 2006 p. 15; *The Economist* 1 oktober 2005, p. 69-70.
- (9) *Financial Times*, 14-5 oktober 2006, p. W2; *Financial Times*, 30 juni 2005, p. 3. Een OESO studie schat dat slechts 4% van de industriële jobs in de rijke landen mogelijk kunnen getroffen worden door delokalisatie naar China. *OECD Employment Outlook 2005*, p. 10-11, <http://www.oecd.org/dataoecd/37/9/35024457.pdf>.
- (10) *Financial Times*, 5 juli 2006, p. 12. Dat betekent niet dat laagtechnologische sectoren, zoals de productie van eenvoudig textiel, niet bedreigd is. Maar sowieso zijn deze sectoren in onze landen 'voorbijgestreefd'. Zo bijvoorbeeld hebben we al jaren geen noemenswaardige schoenenindustrie meer in België.
- (11) The International Bank for Reconstruction and Development; The World Bank, *An East Asian renaissance. Ideas for economic growth*, Washington 2007, p. 82.
- (12) Wolf M., 'Confronting seismic economic shifts', *Financial Times*, 1 februari 2006, p. 13.
- (13) Te weten loonmatiging, fiscale cadeaus, herstructureringen, overnames, privatiseringen.
- (14) 'A world awash with profits', *The Economist*, 12 februari 2005, p. 56-7.
- (15) Zie onze Tribune daarover in *De Morgen* en *De Tijd* van 29 maart 2008: 'De sinohysterie is losgebarsten'.

- (16) *Financial Times* 17maart 2008, p.7. De grafiek van de top 100 van bedrijven uit de ontwikkelingslanden is gebaseerd op The Boston Consulting Group, *The New Global Challengers. How 100 Top Companies from Rapidly Developing Economies are Changing the World*, Boston 2006, http://www.bcg.com/publications/files/New_Global_Challengers_May06.pdf, p. 9.
- (17) Dat is voordelig voor de export en het voorkomt dat de waarde van de grote hoeveelheid reserves in dollar sterk zou dalen.
- (18) *Le Monde Diplomatique* mei 2005, p. 7
- (19) Cfr. Arrighi G., *The Long Twentieth Century. Money, Power, and the Origins of Our times*, Londen 1994, p. 332v. Dit monumentaal boek schetst een wereldhistorische analyse van de laatste vijfhonderd jaar. Het boek hield toen nog niet echt rekening met de opkomst van China. Dat is nu rechtgezet in zijn recent boek: *Adam Smith in Beijing. Lineages of the Twenty-First Century*, Londen 2007.
- (20) *The Economist*, 'Special report on China 's quest for resources' , 15 maart 2008, p. 4 & 13.
- (21) *Financial Times* 10/11 mei 2008, p. 4.
- (22) *The Economist*, 'Special report on China 's quest for resources' , p. 4.
- (23) *Internationale Solidariteit*, september 2006, p. 38. Betreffende Latijns-Amerika, de traditionele achtertuin van de VS hoor je een vergelijkbare taal: 'It's extremely important that we don't let a potential enemy of the United States become a dominant force in this part of the world.' Aan het woord is Dan Burton, voorzitter van een subcommissie over het Westelijk Halfrond van het Amerikaans Congres. Geciteerd in *Newsweek International*, 24 april 2006.
- (24) De eerste grafiek is afkomstig van *World Bank*, World Development Report 2005, p. 3. De tweede grafiek is gebaseerd op cijfers van Chen & Ravallion 2004, 29.
- (25) UNDP, *Overcoming Human Poverty. Poverty Report 2000*, New York, p. 115.
- (26) China geeft zelf het goede voorbeeld. China spendeert op dit moment ongeveer driemaal zoveel aan ontwikkelingshulp in Afrika als de rijke landen samen. Het gaat vooral om infrastructuurwerken en de bouw van scholen en klinieken. World Bank, Broadman H. (ed.), *Africa 's Silk Road. China and India 's New Economic Frontier*. Washington 2006, p. 250. In 2000 beloofden de rijke landen onder leiding van de Verenigde Staten een kwijtschelding van de schulden van de Derde Wereld voor in totaal 100 miljard dollar. Vier jaar later is daar nauwelijks 700 miljoen dollar (0,7 procent) van gerealiseerd. In 2000 beloofde China een kwijtschelding van de schulden van Afrika ten belope van 1,2 miljard dollar. Vier jaar later is dat voor de volle 100 procent gebeurd. Aldus Sir Christopher Hum, de voormalige Britse ambassadeur in China in 'Opening Remarks of Commission for Africa', Beijing 7 juni 2005, http://www.uk.cn/bj/index.asp?menu_id=327&artid=976.
- (27) *The Economist*, 24 december 2005, p. 101.
- (28) *China Shakes the World: A Titan's Rise and Troubled Future - and the Challenge for America* 2006 Indianapolis. Geciteerd in *Financial Times* 15 mei 2006.



- (29) *Financial Times* 9-10/07/2005, p. w1-2. Cfr. Barma N. & Ratner E., 'China's Illiberal Challenge. The real threat posed by China isn't economic or military—it's ideological', <http://www.democracyjournal.org/article.php?ID=6485>.
- (30) *Knack* 16/5/01, p. 107.
- (31) Geciteerd in *Workers World* 6 december 1999.
- (32) Het gaat hier over de *Defense Planning Guidance* van het Pentagon. De verschillende versies (drafts) van de paper zijn te vinden op www.yale.edu/strattech/92dpg.html. Voor een bespreking daarvan door Noam Chomsky, zie www.zmag.org/chomsky/year/year-c02-s07.html.
- (33) *Rebuilding America's Defenses. Strategy, Forces and Resources For a New Century. A Report of The Project for the New American Century*. September 2000. p. 31. www.newamericancentury.org/RebuildingAmericasDefenses.pdf. Het rapport werd o.a. opgesteld door Wolfowitz, de huidige nummer 2 van het Pentagon. Volgens de *Sunday Herald* werd het document mee opgesteld door vice-president Cheney, minister van Defensie Rumsfeld en Jeb Bush, de broer van de huidige president. www.sundayherald.com/27735.
- (34) Respectievelijk *Far Eastern Economic Review* 2/11/01, www.scoop.co.nz/mason/stories/WO0111/S000012.htm en www.upi.com december 2001.
- (35) *Rebuilding America's Defenses*, p. 31.
- (36) *Global Outlook* Spring 2002, p. 16-9; P. Franssen, *11 September. Waarom de kapers vrij spel kregen*. Berchem 2002, hoofdstuk 2.
- (37) Geciteerd in *Knack* 24/7/2002, p. 10.
- (38) *Belang van Limburg* 29/1/01.
- (39) *Los Angeles Times* 9/3/02.
- (40) <http://img403.imageshack.us/img403/9546/asean7tt.gif>. Zie *The Economist*, 19 november 2005, p. 22.
- (41) 'Rumsfeld saddles up with US ally Mongolia', *Financial Times*, 24 oktober 2005, p. 6.
- (42) AFP 24 april 2006.
- (43) <http://www.german-foreign-policy.com/en/fulltext/56145/print?PHPSESSID=rqggpjo47juq96cbo3g115so43>.
- (44) Zijn relaas is te lezen in *The Economist* 19 maart 2008.
- (45) Zie bijvoorbeeld het zeer gedocumenteerd artikel van de Canadese professor Michel Chossudovsky, 'Western Media Fabrications regarding the Tibet Riots. Fake Videotape used by CNN', *Global Research* 16 april 2008, <http://www.globalresearch.ca/index.php?context=va&aid=8697>.
- (46) Chossudovsky M., 'China and America: The Tibet Human Rights PsyOp', *Global Research* 13 april 2008.
- (47) Bennett R., 'Tibet, the 'great game' and the CIA', *Global Research* 25 maart 2008.
- (48) Er is ondertussen ook een heuse middenklasse ontstaan van Tibetanen.
- (49) De *Financial Times* organiseerde een colloquium over de rellen in Tibet en de berichtgeving daarover. Daar bleek dat intellectuelen en artiesten die zich in het verleden uiterst kritisch hadden uitgelaten over de Chinese overheid, deze keer de regering ten volle steunden en hun pijlen vooral richtten op het Westen. *Financial Times* 20 maart 2008, p. 8.
- (50) 'Berlin under pressure to mend ties with Beijing', *Financial Times* 29 november 2007, p. 4.
- (51) 'Sarkozy apology seeks to damp inflamed passions', *Financial Times* 22 april 2008, p. 3.

Tibet:

land van gebed en van ingebed nieuws



Op 21 juni jl. publiceert De Standaard een interview van journaliste Corry Hancké met mevrouw Kalon Kesang Yangkyi Takla. Deze laatste is 'minister van Informatie en Internationale Betrekkingen van de Tibetaanse regering in ballingschap'. In verband met de rellen in Lhasa in maart 2008 heeft ze het over tweehonderd doden en duizend gewonden. Verder heeft ze het nog over meedogenloze repressie door de Chinezen. Is haar informatie betrouwbaar? Nauwelijks, gezien de partijdigheid van de bron. Corry Hancké reisde ook als 'embedded' journalist met het Nederlandse leger mee naar Afghanistan. Volgens haar is dat systeem een valabele bron van informatie voor een journalist die de beperkingen ervan inziet. Oorlogscorrespondent Arnold Karskens is het daar absoluut niet mee eens. Volgens hem gaat het systeem van 'embedded journalism' ten koste van de geloofwaardigheid van de journalist die er gebruik van maakt (De Standaard 27.06.08). Genoeg nu over Corry Hancké en Kalon Kesang Yangkyi Takla, we moeten de vraag ruimer stellen. Zijn niet het grootste deel van de berichten over Tibet (en ook over andere landen) die in

onze kranten verschijnen, vormen van 'embedded journalism'? In die zin dat ze ingebed (=embedded) zijn in mediabedrijven die op de eerste plaats uit zijn op het maken van winst in plaats van het vertellen van de werkelijkheid. De berichtgeving over de wereld wordt beheerst door westerse nieuwsbronnen. Ze kijken naar de wereld met een westerse bril, en die heeft een enorme dode hoek. Bestaat er dan geen mogelijkheid om te achterhalen hoe de vork écht in de steel zit? Jawel, er zijn alternatieve media, maar je moet ze zoeken. Op internet vind je wel wat. Zo vonden wij op www.michelcollon.info bijvoorbeeld onderstaande 'mediatest' van Mila Marcos en Michel Collon¹. Probeer eerst de 15 vragen te beantwoorden. Bekijk daarna of je antwoord correct was. Trek je conclusie over de manier waarop je over Tibet geïnformeerd werd. Als je twijfelt aan de correctheid van de antwoorden, kan je als kritische lezer op de website vernoemd in de eindnoot, nog altijd de bronnen van Marcos en Collon nagaan. Niemand heeft immers de waarheid in pacht. Redactie.

Doe de Mediatest van Mila Marcos en Michel Collon

De Vragen

1. Voor de Chinese inval, leefde het Tibetaanse volk harmonieus samen met zijn heren in een maatschappelijke orde die gebaseerd was op een godsdienstige leer.
☐ Waar ☐ Niet waar ☐ Noch waar noch onwaar
2. In 1951 is China Tibet binnengevallen.
☐ Waar ☐ Niet waar ☐ Noch waar noch onwaar
3. Nadat socialistisch China in 1951 het bewind in Tibet overnam, verloren de Dalai Lama en de Tibetaanse heren al hun politieke macht.
☐ Waar ☐ Niet waar ☐ Noch waar noch onwaar
4. 432.000 Tibetanen die zich tegen de Chinese invasie verzetten, sneuvelden in de gevechten.
☐ Waar ☐ Niet waar ☐ Noch waar noch onwaar
5. India heeft aanvankelijk politiek asiel aan de Dalai Lama geweigerd.
☐ Waar ☐ Niet waar ☐ Noch waar noch onwaar
6. De Chinese bezetting heeft de gewelddadige dood van 1,2 miljoen Tibetanen veroorzaakt.
☐ Waar ☐ Niet waar ☐ Noch waar noch onwaar
7. Tijdens de Culturele Revolutie werd een godsdienstige praktijk verboden.
☐ Waar ☐ Niet waar ☐ Noch waar noch onwaar
8. De Dalai Lama is een soort paus van het wereldboeddhisme.
☐ Waar ☐ Niet waar ☐ Noch waar noch onwaar
9. De Dalai Lama maakt aanspraak op één vierde van het Chinese grondgebied.
☐ Waar ☐ Niet waar ☐ Noch waar noch onwaar
10. De Tibetaanse beweging wordt gefinancierd door giften van caritatieve en humanitaire ngo's.
☐ Waar ☐ Niet waar ☐ Noch waar noch onwaar
11. De steun van de Verenigde Staten aan de Dalai Lama is ingegeven door strategische objectieven.
☐ Waar ☐ Niet waar ☐ Noch waar noch onwaar
12. De Dalai Lama heeft Augusto Pinochet, voormalig fascistisch dictator van Chili, publiek verdedigd.
☐ Waar ☐ Niet waar ☐ Noch waar noch onwaar
13. Reporters Zonder Grenzen ondersteunt belangenloos de Dalai Lama.
☐ Waar ☐ Niet waar ☐ Noch waar noch onwaar
14. China voltrekt een culturele genocide in Tibet.
☐ Waar ☐ Niet waar ☐ Noch waar noch onwaar
15. De gewelddaden op 14 maart 2008 in Lhasa zijn te wijten aan het feit dat de Chinese politie en het Chinese leger een vredelievende manifestatie met geweld onderdrukt hebben.
☐ Waar ☐ Niet waar ☐ Noch waar noch onwaar



Poster waarmee Amnesty International de mensenrechten in China aanklaagt.

De antwoorden

1. Niet waar

Volgens de godsdienst was de rijke heer superieur aan de armoedige boer, de lagere monnik, de slaaf en de vrouw. Die superioriteit was het onontkoombare resultaat van de karma die de deugden en ondeugden uit de vorige levens verderzet.

Deze leer was in feite een godsdienstige verrechtvaardiging van een feodale klassestructuur: de lijfeigenen moesten levenslang en gratis de akkers van de heer of van het klooster bewerken. Ze mochten zich niet zonder toelating verplaatsen. Men vond altijd wel een reden om taksen op te leggen: huwelijk, overlijden, geboorte, een religieus feest, het bezit van een dier, het planten van een boom, dansen, in de gevangenis vliegen of eruit komen. Deze schulden gingen van vader op zoon en op kleinzoon over. Wie niet betaalde werd tot het slavenendom herleid. Vluchtelingen en dieven werden achternagezet door een klein beroepsleger. Favoriete straffen: tong of oog uitrukken, kniepees doorsnijden, enzovoort.... Deze folteringen werden pas in 1959 afgeschaft als gevolg van hervormingen, opgelegd door Peking.

2. Niet waar

Het begrip 'binnenvallen' of 'invasie' veronderstelt dat er twee landen zijn. In de 13de eeuw echter werd Tibet door de Mongolen bij China geannexeerd. Vanaf de 17de eeuw is Tibet één van de 18 provincies van het Chinese imperium. En elke nieuwe Dalai Lama ontvangt van de Chinese keizer het zegel dat hem legitimeert.

Op het einde van de 19de eeuw maakt het Britse imperium zich van Tibet meester en vestigt er zijn handelsfactorijen. De 13de Dalai Lama maakt daar gebruik van om onafhankelijkheid te eisen. Deze vraag wordt door geen enkele Chinese partij en geen enkel land ter wereld ernstig genomen. In 1949 nog, verklaart het Amerikaanse State Department dat Tibet en Taiwan integraal deel van China uitmaken.

Alles verandert wanneer China met Mao Zedong socialistisch wordt. Hetzelfde State Departement schrijft dan: *"Tibet wordt strategisch en ideologisch belangrijk. Omdat de onafhankelijkheid van Tibet de strijd tegen het communisme kan dienen, is het in ons belang Tibet als onafhankelijk te erkennen in plaats van het als een onderdeel van China te beschouwen."* Maar er wordt nog aan toegevoegd: *"De situatie verandert als er zich een regering in ballingschap vormt. In dat geval is het in ons belang die regering te ondersteunen zonder de onafhankelijkheid van*

Tibet te erkennen. De onafhankelijkheid van Tibet al dan niet erkennen... daar ligt niet echt de kwestie. Het gaat over onze houding tegenover China."

3. Niet waar.

In 1951 wordt tussen Peking en de plaatselijke regering van Tibet een 'Akkoord' getekend 'over de vreedzame bevrijding van Tibet'. De Dalai Lama schrijft een gedicht ter ere van Mao Zedong. En hij telegrafeert hem: *"De plaatselijke regering, de lama's en de lekenbevolkingen van Tibet ondersteunen eenparig het 17-Artikelenakkoord"*. Het is in dit kader dat het Volksbevrijdingsleger Tibet binnentreedt.

Het akkoord voorziet het behoud van het lijfeigenschap in Tibet onder het gezag van de Dalai Lama. De kloosters, de Dalai Lama en de officiële zullen hun bezittingen behouden: het betreft 70% van de landerijen. Peking zal bevoegd zijn voor de militaire kwesties en de internationale betrekkingen. De Tibetaanse lokale regering, bestaande uit lama's en heren, heeft het akkoord onderhandeld en aanvaard. De Dalai Lama wordt vice-voorzitter van het parlement van heel China. Hij zal die post zonder problemen bezetten.

4. Niet waar

Om de opeenvolging van de gebeurtenissen te verstaan: Terwijl in Tibet het feodale lijfeigenschap wordt behouden, komt in de naburige provincies de landbouwhervorming op gang in het begin van de jaren '50. In die provincies leven Tibetaanse minderheden samen met Han, Hui, Yi, Naxi, Qiang, Mongolen. De landerijen van de grootgrondbezitters worden in beslag genomen en herverdeeld onder de arme boeren. Dat verloopt zonder al te veel strubbelingen: de socialistische staat betaalt een rente aan de ex-eigenaars. De tegenstand komt van de Tibetaanse lama's en heren uit die streken: zij weigeren hun privileges af te staan. In 1956 lanceren ze een gewapende rebellie vanuit het



klooster van Litang in de provincie Sichuan. Na schermutselingen met het Rode Leger, vlucht een deel van de Tibetaanse elite van Sichuan naar Tibet en verspreidt er geruchten over 'rode terreur'. Van bij de aanvang financiert en ondersteunt de CIA de opstand. Gewapende milities worden in Colorado getraind, in Tibet gearachuteerd en via de lucht van wapens voorzien. De bloedige gebeurtenissen in deze periode waren dus een strijd van de geprivilegieerde klassen, georganiseerd door de CIA.

In 1959 leidt het gerucht "De Chinezen zullen de Dalai Lama kidnappen" tot een grote manifestatie in Lhasa. In werkelijkheid echter, heeft de CIA reeds de vlucht van de Dalai Lama naar India georganiseerd. De manifestanten lynchen enkele Tibetaanse officials. Het Rode Leger slaat de opstand neer. Hoeveel doden zijn er in Lhasa gevallen? 3.000 volgens de getuigenissen verzameld door politoloog Henry Bradsher (pro-onafhankelijkheid). 65.000 beweert de Dalai Lama in 1959. Daarna zal hij nog het cijfer 85.000 vermelden. Maar Lhasa telde op dat ogenblik maximaal 40.000 inwoners. Wat wel klopt, is dat er na de rellen 10.000 Tibetanen acht maanden dwangarbeid opgelegd kregen om aan de eerste elektrische waterkrachtcentrale Ngchen te bouwen. Maar de fantastische cijfers blijven de ronde doen. In 1984 komt de Tibetaanse regering in ballingschap voor de dag met "432.000 Tibetanen tussen 1949 en 1979 omgekomen in gevechten met het Rode Leger".

5. Waar

Al van in 1949 proberen de VS de Dalai Lama ervan te overtuigen in ballingschap te gaan. Dit doen ze met de hulp van zijn twee broers (in 1951 door de CIA gerekruteerd) en van de Duitse raadgever Heinrich Harrer (ex-SS). Het zal tien jaar duren vooraleer de Dalai Lama aanvaardt naar India uit te wijken samen met de groep geprivilegieerde waardigheidsbekleders. Zij zullen de Tibetaanse gemeenschap in ballingschap vormen.

Alleen heeft buurland India geen zin om hem asiel te verlenen. President Eisenhower doet dan het voorstel om 400 Indiase ingenieurs in de Verenigde Staten in de nucleaire technologie in te wijden. Nehru, toenmalig leidsman in India, aanvaardt de deal. In 1974 krijgt de eerste Indiase Atombom de cynische bijnaam 'lachende boeddha'.

6. Niet waar

Twee zeer belangrijke gegevens spreken dit cijfer tegen, dat al dertig jaar zonder bewijs in de Westerse wereld aanvaard wordt:

1. De leeftijds piramide van de Tibetaanse bevolking. In

1953 werd die geschat op maximaal 2,5 miljoen inwoners in Tibet en de aanpalende provincies. Indien er 1,2 miljoen Tibetanen tussen 1951 en begin jaren '70 gedood zouden geweest zijn, dan zou een groot deel van Tibet ontvolkt geworden zijn. En er zou een groot onevenwicht bestaan tussen mannen en vrouwen. Maar de demografen stellen dergelijke anomalie niet vast. De bevolking is meer dan verdubbeld: vandaag zijn er bijna 6 miljoen Tibetanen in China.

2. De enige persoon die toegang heeft gekregen tot de archieven van de Tibetaanse regering in ballingschap, is Patrick French toen hij de campagne Free Tibet in Londen leidde. Met de documenten in handen is hij tot de conclusie gekomen dat de bewijzen voor de 'Tibetaanse genocide' vervalst zijn geweest. De gevechten van 1959 waren verscheidene malen geteld en de cijfers van het aantal doden werden achteraf in de marge bijgevoegd. French bracht deze vervalsing aan het licht, maar het cijfer blijft in de wereld rondgaan.

7. Waar

Tussen 1966 en 1976 werd iedere religieuze praktijk verboden, niet alleen in Tibet maar in heel China. De kloosters werden gesloten, de monniken moesten naar hun familie terugkeren en zich aan productief werk begeven, vooral in de landbouw. Het is onjuist dat alle tempels en kloosters 'met de grond gelijk' gemaakt werden. Maar vele cultusvoorwerpen werden vernietigd door de Rode Garden, jonge Tibetaanse intellectuelen die de algemene beweging van de Culturele Revolutie in China volgden.

Wanneer dit op chaos uitdraait (excessen, afrekeningen, arbitraire straffen), komt het leger tussen en herstelt het de sociale en economische orde. De Chinese regering aanvaardt publiekelijk dat er in die periode vergissingen werden begaan en financiert de restauratie van heel het religieus patrimonium in Tibet. De kloosters worden weer bevolkt. Tweeduizend 'lamaserijen' (kloosters voor lama's) in China werden gerestaureerd en functioneren.

8. Niet waar

De Dalai Lama vertegenwoordigt niet het zenboeddhisme (Japan), noch het boeddhisme van Zuidoost-Azië, noch het Chinese. In werkelijkheid vertegenwoordigt het Tibetaans boeddhisme minder dan 2% van de boeddhisten in de wereld. En zelfs in Tibet bestaan er al vier verschillende boeddhistische scholen. De Dalai Lama behoort slechts tot één van die vier, de *gelugpa* (de 'deugdzamen' met gele mutsen).

Tijdens zijn bezoek aan Londen in 1992 werd hij door de



grootste Britse boeddhistische organisatie ervan beschuldigd een 'meedogenloze dictator' te zijn en een 'verdrucker van de religieuze vrijheid'. Deze 'paus' schijnt weinig godsdienstige discipelen te hebben, maar veel politieke volgelingen.

9. Waar

Hoewel hij recentelijk verklaarde zich tevreden te stellen met een soort autonomie, maakt hij in zijn boeken aanspraak op een 'Groot Tibet': het dubbele van dat waar de Dalai Lama's in het verleden hun lokale politieke macht uitoefenden. Dit grondgebied zou zich ook uitstrekken over de hele provincie Qinghai en over delen van de provincies Gansu, Yunnan en Sichuan waar men, vermengd met andere nationaliteiten, Tibetaanse minderheden aantreft. Met welke methoden? Door de niet-Tibetaanse bevolkingen te verjagen? Door etnische zuivering? Ja. De Dalai Lama heeft voor het Amerikaanse Congres in 1987 letterlijk verklaard: *"7,5 miljoen kolonisten moeten weggaan"*. Het gaat hier niet over kolonisten, want de bevolking van die streken is al sinds eeuwen vermengd. In alle geval zou dat expansionistisch project realiseren wat alle koloniale machten al 150 jaar lang probeerden te doen: China uit elkaar doen vallen.

10. Niet waar

De Tibetaanse beweging ontvangt inderdaad giften. Maar zijn voornaamste geldschieter is de regering van de Verenigde Staten. Tussen 1959 en 1972 heeft de CIA 1,7 miljoen dollars gestort aan de 'Tibetaanse regering in ballingschap', en jaarlijks 180.000 dollar aan de Dalai Lama. Deze laatste heeft dat lange tijd ontkend maar heeft het uiteindelijk toegegeven.

Later, en ook vandaag nog, werden de stortingen discreter geregeld via mantelorganisaties als het National Endow-

ment for Democracy (NED), het Tibet Fund, het State Department Bureau of Democracy... Een andere belangrijke sponsor: George Soros via het *Albert Einstein Institution* dat voor kort nog werd geleid door ex-kolonel Robert Helvey van de geheime VS-diensten.

11. Waar

De leidende kringen van de Verenigde Staten zien in China hun voornaamste vijand. Een onmisbare economische partner is het ook, jazeker, maar op termijn ook de voornaamste factor van verzet tegen hun heerschappij over de wereld. De VS voorzien dat China hen als belangrijkste wereldmacht rond 2030 zal inhalen. Men moet dus absoluut verhinderen dat Azië een aan China gebonden gemeenschappelijke markt zou ontwikkelen die aan de controle van de VS zou ontsnappen.

De VS dromen ervan China te doen ontploffen zoals ze dat met de USSR klaargespeeld hebben. Hun objectief is de economische rijkdommen, het arbeidspotentieel, en de grootste markt van de wereld controleren. De VS-strategie om China te verzwakken is dubbel. Enerzijds China omsingelen met militaire bases. Anderzijds de separatisten en alle soorten opposities aanmoedigen. Dat begint met diaboliserende mediacampagnes. Dat is de reden waarom de VS enorme sommen geld op de Tibetaanse kwestie inzetten.

12. Waar

In 1998 werd Pinochet in Engeland door de Britse politie aangehouden. Dat was op basis van het internationaal aanhoudingsmandaat voor misdaden tegen de menselijkheid, uitgevaardigd door de Spaanse rechter Garzón. De Dalai Lama heeft de Britse regering sterk aangeraden Pinochet vrij te laten en te beletten dat hij zou veroordeeld worden. Ook Pinochet was sinds jaar en dag een medewerker van de CIA.

De Dalai Lama is goed en wel een pion van de VS. In 2007 heeft George Bush hem de Gouden Medaille overhandigd, de hoogste onderscheiding toegekend door het VS-Congres. Zijne Heiligheid heeft Bush geloofd voor zijn wereldwijde inspanningen ten gunste van vrijheid, democratie en mensenrechten. Hij heeft de Verenigde Staten de 'kampioen van de democratie en de vrijheid' genoemd.

13. Niet Waar

Reporters Zonder Grenzen (RZG) presenteert zich als vertediger van de journalistieke vrijheid. Veel kleine donateurs denken dat ze zo een onafhankelijke en objectieve organisatie ondersteunen. Maar het bijstandsfonds voor onder-

drukte journalisten ontvangt niet meer dan 7% van het globale budget. De rest wordt aan politieke campagnes besteed.

Achter deze campagnes zit vuil geld. In feite is de baas van RZG, Robert Ménard, een verdediger van mensenrechten wanneer het hem uitkomt. Hij bekritiseert Venezuela en Cuba met een verdraaiing van de feiten. De logica daarachter: hij heeft financiering gekregen van de Cubaanse mafia in Miami. Hij bekritiseert China omwille van zijn politiek tegenover Tibet. Logica: Hij heeft 100.000 dollar gekregen van de Taiwanese anticommunisten. Daarentegen is hij meer dan schuchter tegenover de VS wiens leger de laatste jaren het grootste aantal journalisten heeft gedood (in Irak). Logica: Hij wordt gefinancierd door de CIA via het reeds genoemde NED.

Evenzo heeft Ménard RZG opgelegd te stoppen met kritiek op de Franse media. Logica: hij wordt financieel ondersteund door de grootste Franse media en door een paar grote multinationals. Daarenboven verspreiden de 'Messageries de la Presse' (gedeeltelijk eigendom van Lagardère) gratis zijn fotoalbums. Men spuwt niet in een soep die zo genereus wordt opgediend. In 2001 heeft Ménard het wel moeten bekennen: *"Hoe kan je nu een debat organiseren over de concentratie van de pers en daarna bij Havas of Hachette gaan aankloppen met de vraag een evenement te sponsoren?"*

Niettegenstaande deze verdachte financiering, gaat de meerderheid van de grote media ermee door massaal het proza van Ménard te reproduceren. De UNESCO, daarentegen, is met zijn steun gestopt en gaf daarbij volgende uitleg: *"RZG heeft herhaaldelijk blij gegeven van een gebrek aan ethiek door bepaalde landen op een heel weinig objectieve wijze te behandelen."*

14. Niet waar

In feite is Tibet reeds lang een autonome regio. Sinds de jaren '80, wordt de cultuur en de godsdienst van Tibet vrij beoefend. De kinderen zijn tweetalig, er werden instituten voor tibetologie opgericht, de kloosters lopen over van de lama's, inclusief jonge kinderen. Op straat draaien de gelovigen lustig aan hun gebedsmolentjes. De Tibetaanse taal wordt nu door veel meer mensen gesproken en geschreven, dan voor de revolutie. In Tibet bestaan er een honderdtal literaire magazines. Zelfs het blad *Foreign Office*, dat aanleunt bij het US-State Department, heeft toegegeven dat 60 à 70% van de ambtenaren tot de Tibetaanse etnie behoren en dat tweetaligheid courant is.

Overigens heeft de Tibetaanse cultuur nieuwe ontwikkelingen gekend in de rest van China, in het bijzonder op het vlak van taal, literatuur, van studies over het dagelijkse le-

ven en de traditionele architectuur. China heeft belangrijke collecties boeken, kranten en magazines in het Tibetaans gepubliceerd. Je hebt vele uitgeverijen niet alleen in Tibet maar ook in Peking. De 'culturele genocide' is een mythe van de politieke propaganda.

15. Niet waar!

Alle westerse getuigen die ter plaatse waren, onder wie journalist James Miles (*The Economist*), en talrijke toeristen verklaren het: de geweldplegingen werden in gang gestoken door jonge Tibetanen die door lama's aangemoedigd werden vernietigingen aan te richten. Het betrof georchestreerde criminele daden met een racistisch karakter. Verscheidene groepen, allen op dezelfde manier bewapend (Molotovcocktails, stenen, metalen staven, slagersmessen) op dezelfde wijze opererend, hebben zich over Lhasa verspreid en paniek gezaaid door Han (Chinezen) en Hui (moslims) aan te vallen. Burgers werden levend verbrand, anderen werden geslagen tot ze dood waren, of gestenigd. Men heeft 19 doden en meer dan 300 gewonden geteld. Scholen, hospitalen en hotels werden aangevallen. Vele oudere Tibetanen zijn de slachtoffers ter hulp gesnel en hebben levens gered.

Toen deze racistische gewelddaden bekend werden, hebben de aanhangers van de Dalai Lama beweerd dat alles het werk was van als monnik verklede Chinese soldaten. Ter staving verspreidden ze een zogezegde 'satelliet'-foto. Wij hebben bewezen dat deze foto een grove vervalsing was.

De politie en het leger zijn in een eerste fase uiterst passief gebleven alvorens krachtdadig tussen te komen om aan het oproer een eind te stellen. Hoeveel slachtoffers zijn er voor het ogenblik? De westerse media verspreiden cijfers ('honderden') die door de voorstanders van de Dalai Lama naar voor geschoven worden.

Sommige 'doden' waarvan de naam door de Tibetaanse regering in ballingschap genoemd wordt, leven gezond en wel in Tibet. Andere namen zijn zonder precisering even nietszeggend als 'Janssens of Peeters, Antwerpen'. Nog andere genoemde namen bestaan gewoon niet. De polemiek is niet ten einde.



Mila Marcos en Michel Collon

Michel Collon.

Baas in eigen buik, anno 2008

Regelmatig neemt in deze rubriek Arianne Van Andel het woord, een jonge Nederlandse theologe die geëmigreerd is naar Chili en met haar Chileense echtgenoot nauw betrokken is bij de andersglobaliseringsbeweging. Ook met pasgeboren zoon Teis op de arm blijft het koppel de sociale strijd op de voet volgen. Deze maand gunt Arianne ons een blik op de Chileense actualiteit en brengt verslag uit over het huidige “baas in eigen buik”-debat.

Redactie.

Het is een ingewikkelde tijd in Chili. In april verklaarde het Constitutionele Gerechtshof hier de morning-afterpil “abortief” en daarom ongrondwettelijk. Dit gerechtshof stamt uit de tijd van Pinochet om de eveneens dictatoriale grondwet te verdedigen, en was nu ingeschakeld door een groep conservatieve parlementariërs om de zogenaamd “liberale” koers van de regering Bachelet op dit gebied ongedaan te maken.

De verontwaardiging onder de bevolking was enorm, temeer omdat deze pil nu verboden zou worden in alle publieke gezondheidszorg-instellingen, maar niet in de (dure) privé-sector. Het zou dus vooral arme vrouwen treffen, juist de groep waar de meeste ongewenste zwangerschappen voorkomen. Ik ondertekende een petitie in één van de Chileense kranten tegen het besluit van het gerechtshof, en omdat ik de enige theologe was op de lijst, en de pil vooral om religieuze motieven (de bedreiging van de christelijke familie) werd verboden, werd ik vervolgens uitgenodigd voor enkele forum-debatten.

Ook deden we mee met een grote protestmars van zo’n 20.000 mensen, vooral jongeren, tegen de gerechtsuitspraak. We namen Teis mee in de draagzak en droegen een bord met de leus: “Christelijke familie vóór de vrijheid van beslissing!” Ik voelde me terug in een strijd van de jaren ‘60 in Nederland, maar heb erg veel geleerd in het debat. Chili is met deze maatregel, die de regering om juridische redenen niet ongedaan kan maken, echter één van de weinige landen die deze niet-abortieve pil als abortief beschouwd en verbiedt.

De hele strijd rondom de pil is echter naar de achtergrond verdwenen, want er zijn nu alweer andere protesten gaande. Door de druk van de rechtse partijen en invloeden hier, kan de regering Bachelet allerlei hervormingen maar heel voorzichtig en gedeeltelijk doorvoeren, zoals bv. blijkt uit de nieuwe onderwijswet, waarin de privé-sector grotendeels gespaard blijft. Daardoor zijn er opnieuw grote studentenprotesten.

Er bestaat eveneens veel onrust in allerlei sectoren van de economie. De zalm-industrie in het zuiden is bv. in crisis: door de slechte milieuomstandigheden en de vele antibiotica die aan de zalmen wordt gegeven, is er onder hen een virus gaan woekeren. De Chileense zalm is hierdoor internationaal in diskrediet. Een duidelijk signaal dat er iets mis is in de sector, maar voor de werknemers een grote strop.

Buiten dit alles wordt het zuiden sinds een maand geplaagd door een grote vulkaanuitbarsting, die nog niet voorbij is. Door de uitbarsting is Chaitén, een zuidelijk stadje, onder een asregen bedolven en door rivieren overspoeld. Alle mensen moesten worden geëvacueerd en kunnen in elk geval de komende twee jaar niet terugkeren.

De regering Bachelet heeft het dus niet gemakkelijk, maar toont helaas ook niet de politieke wil om met de steun van de bevolking radicale veranderingen door te voeren.

*Arianne Van Andel
Uit Nieuwsbrief juni 2008*



Arianne met echtgenoot en zoontje tijdens de protestmanifestatie.

Omgekeerde gedachten

Een midrasj bij Mattheüs 18, 15-18



Johannes Paulus II op de vlieghaven van Managua in 1968, waar hij een niet-zo-broederlijke-vermaning uitte t.a.v. Ernesto Cardenal omwille van diens bevrijdingstheologische visies en praktijken.

J.R. werd geboren in Beieren, waar het meest rechtse segment van de Europese christen-democratie tot ontwikkeling is gekomen en heel succesvol is (geweest). Maar dat zegt natuurlijk niets over J.R. zelf.

J.R. was een héél verstandige knaap, die liever in het gezelschap van mannen dan van vrouwen verkeerde, zo heb ik mij laten wijsmaken. En vermits hij begenadigd was met een hoog R.Q (Religie Quotient, naar analogie van IQ en EQ), voelde hij zich geroepen om priester te worden. Omdat hij dus ook genoot van een hoog IQ, werd hij doctor in de theologie en professor.

Al vroeg bekwaamde hij zich in de kunst der theologische stuurvaardigheid, waarvan – en hier volgt een tweede analogie: dit gaat ook op voor Formule 1 piloten – het nemen van gevaarlijke bochten tegen een hoge snelheid het neusje van de zalm is. Dat theologische bochtenwerk bracht hem van rechts naar links en van links naar rechts.

Ouder geworden vond hij dat het maar gedaan moest zijn met al dat gevaarlijk bochtenwerk. Hij koos voor rechts en recht vooruit.

Een van zijn collega's heeft zich ooit op een verloren moment laten ontvallen: J.R. is ons indertijd, toen we in de jaren '60 van vorige eeuw een uiterst moeilijke kerkelijke bocht aan het maken waren, allemaal links voorbijgestoken, om dan vrijwel onmiddellijk erna rechts te gaan rijden en de remmen dicht te gooien zodat een grote kettingbotsing vele slachtoffers heeft gemaakt, van wie er velen tot op vandaag nog geestelijke verzorging nodig hebben.

Zijn keuze voor rechts en recht vooruit maakte dat J.R. in hogere kringen niet onopgemerkt bleef. Hij werd bisschop, kardinaal, Curiekardinaal (en voor deze laatste functie moet je extreem intelligent zijn) verantwoordelijk voor de recht(s)e leer. Grootinquisiteur met andere woorden. En ieder die het riskeerde links voorbij te steken of een zijweg in te slaan om toch een beetje vooruit te komen, werd hardhandig tot de orde geroepen want "Ordnung muss sein".

Oude woorden als "anathema sit" (1) werden opnieuw van onder het theologisch stof gehaald. Ze betekenen iets als: je bent uitgesloten, je hoort er niet meer bij, je mag geen priesterlijke functies meer uitoefenen, enzovoort...). Heel wat namen zijn ons bekend die in mindere of meerdere mate een soort van anathema over zich heen hebben gekregen:

Leonardo B. en Yvonne G. uit Brazilië: anathema sit.

Jon S. uit El Salvador: anathema sit.

Tissa B. uit Sri Lanka: anathema sit.

Bernard H. uit Beieren: anathema sit

Hans K. uit Zwitserland: anathema sit

Enzovoort...

En zo word je dus paus. Maar

Mattheüs schrijft in hoofdstuk 18: *Als je broeder een zonde begaat ga er heen en wijs hem terecht, tussen jou en hem alléén; als hij naar je wil horen heb je je broeder terugwonnen.*

Als hij niet wil horen neem er dan nog een of twee met je mee, opdat 'bij monde van twee of drie getuigen elk beweerd woord vaststaat'.



Een 'verlichte' J.R., nog voor hij Ben XIV werd.

Als hij aan hen voorbij hoort, zeg het aan de vergadering; als hij ook aan de vergadering voorbij hoort laat hij dan voor je zijn zoals de heiden en de tollenaar.

Als je broeder of zuster een zonde begaat? Is het een zonde om een theologische zijweg in te slaan en te zoeken naar een niet meer dogmatische taal waarin hedendaagse mensen zich tenminste kunnen inleven in de weg van Tora en evangelie? Is het zonde om te kiezen voor een orthopaxis van gerechtigheid boven een slaafse woordelijke trouw aan tijdgebonden geloofszekerheden?

Waarover heeft Mattheüs het als hij spreekt over 'zonde'? Dan kunnen we enkel te rade gaan in TeNaCH (2). Daar betekent zonde: alles wat de fundamenteën voor een goede samenleving onderuit haalt. Zondaars zijn zij die doelbewust die fundamenteën slopen en zij plaatsen zichzelf buiten de weg van JHWH, de God van Israël (3).

Wat doen we nu met onze broeder J.R.? Is hij iemand die de fundamenteën sloopt? Dat zou ik niet durven zeggen. Ik ben geen moralist en zeker geen moraalridder. En vooral, ik ken hem niet persoonlijk en ben nooit met zijn charmes geconfronteerd geweest. Het gaat wellicht ook niet om de individuele mens J.R., het gaat veel meer over hem als Ben XVI. Over die functie gaat het. En over vragen als: wat doet die functie met een mens? Wat kan een mens doen om te beletten dat de fundamenteën van je keuzes door je functie worden gesloopt? Die vraag geldt voor ieder van ons, maar toch vooral voor hen die in gezag zijn gesteld en macht uitoefenen.

Hoe komen we dichterbij die verre broeder die woont in een ontoegankelijk huis (paleis)? Hoe kunnen we die broeder terugwinnen voor de zaak van het evangelie?

Laten wij ons er in ieder geval voor hoeden zelf geen "anathema sit" uit te spreken over wie dan ook. Maar broederlijke vermaningen in de vorm van kritische vragen en een andere messiaanse praktijk moeten broeder J.R. (alias Ben XVI) toch al geregeld ter ore zijn gekomen?

Of heeft hij daar geen oren naar, misschien wel omdat zijn oren door zijn functie verstopt zijn geraakt?

Maar misschien kan Lukas in deze enige overtuigingskracht aan de dag leggen, wanneer hij Jezus volgende woorden in de mond legt: Jezus zegt tot hen: *de koningen der volkeren heersen over hen, en hun gezagsdragers laten zich weldoeners noemen; maar gij, niet zo! Nee, laat de grootste onder u als de jongste worden en wie aanvoert als wie bedient; want wie is groter: wie aanligt of wie bedient? Niet wie aanligt! Ik ben in uw midden als degene die bedient!* (4)

Het zijn allemaal omgekeerde gedachten die door mijn hoofd schieten. Omgekeerde gedachten over een omgekeerde wereld.

Ik weet mij geen raad met die gedachten en deze vragen, die in de oren van velen wellicht oneerbiedig klinken? Maar de vragen blijven. En ik wil er graag met anderen over doorbomen. Misschien jij ook.

Dat kan tijdens de bijbelweek van CvS...

Paul De Witte

(1) Anathema, of beter anathema sit, is een Latijnse uitdrukking die letterlijk betekent: *die zij vervloekt*. Het is een gebruikelijke formulering tegen verschillende ketterijen geworden. In het bijzonder is de uitdrukking bekend geworden omdat het Concilie van Trente (1545-1563) over de aanhangers van de (vanuit de Rooms-Katholieke leer gezien) dwaling van de Reformatie 126 keer het Anathema heeft uitgesproken.

(2) Tenach is de Joodse naam voor wat wij het Oud Testament noemen.

(3) Zie psalm 11, 2-6: Vlieg de bergen in, vogeltje, want die boosdoeners daar spannen hun boog, leggen hun pijl klaar aan de pees om in het donker te schieten op allen die rechtuit van hart zijn. Als de fundamenteën worden gesloopt, wat kan dan de waarachtige dan nog bewerkten? Maar HIJ (JHWH) de waarachtige toetst de boosdoener, hij haat met heel zijn wezen de liefhebber van gewelddadigheid, vurige sintels regent hij op die schoften, zwavel en vuur, verzengende winden, dat is de beker die zij moeten drinken.

(4) Lukas 22,25-27

Meer info en last-minute-inschrijvingen voor de bijbelweek van CvS:
Jan Soetewey
tel. 03-236.63.90
of
jansoetewey@skynet.be

Laten we de Gentse Feesten redden van de vrije markt!

Wanneer je kritiek durft leveren op de ontwikkelingen binnen de Gentse Feesten word je al gauw in een doos gestopt met nostalgische romantici en conservatieve doemdenkers. Natuurlijk weten we dat de begintijd van Walter De Buck en de zijnen niet meer terugkomt. Natuurlijk weten we dat de Feesten op Sint-Jacobs niet meer de draaischijf van de feesten zijn. Maar wat ik ook weet is dat Walter De Buck zijn cultureel monument aangevreten wordt door een overdaad aan commercie. En dat Sint-Jacobs niet alleen de bakermat maar ook het kloppende hart van de Feesten blijft. Een hart kan echter alleen blijven kloppen wanneer de aders niet dichtslippen. Ik denk dat de voortschrijdende vermarkting, wat leidt tot onverbidelijke competitie en schaalvergroting, een serieuze bedreiging vormt voor de aders en uiteindelijk het hart van het volksfeest.



Dat veel Gentenaars fier zijn op hun Feesten is meer dan terecht. De Gentse Feesten zijn uitgegroeid tot een van de grote culturele volksfeesten in Europa. Dat sommige elitaire cultuurpessimisten kankeren over een gebrek aan cultuur op de Gentse Feesten is zeker en vast onterecht. Er is inderdaad nogal wat rotzooi – soms tot aan de rand van de wansmaak. Maar voor wie wil zoeken en speuren valt er ook heel wat cultuur uit de bomen. Zelfs tot aan ‘volksverheffing’ toe, een ouderwets begrip dat de postmoderne bestuurders (een mengeling van liberalen, loftsocialisten en populistten) en organisatoren niet meer durven gebruiken in hun jacht op de ‘mondige kiezer en consument’.

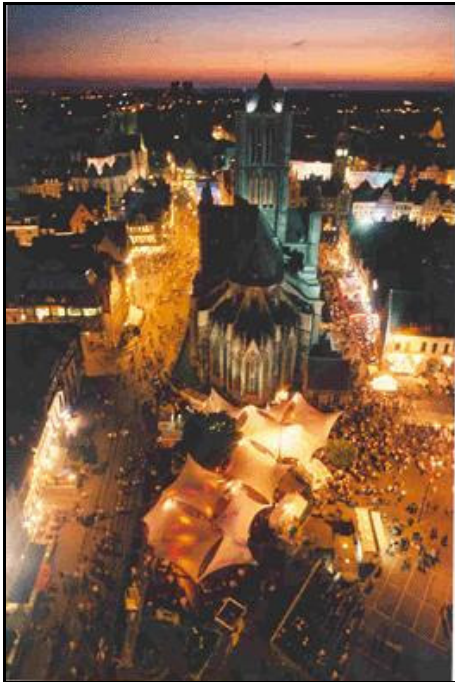
Laten we dus duidelijk wezen: de Gentse Feesten moeten geen kunstenbastion worden, maar bovenal een cultureel volksfeest zijn en blijven voor iedereen! En daar wringen de schoentjes. Natuurlijk zijn de stedelijke politieke overheden tevreden over de voorbijgegentse Feesten. Er is nog nooit zoveel volk geweest. Natuurlijk zijn de pleinorganisatoren en honderden winkeliers, cafébazen, restaurantuitbaters tevreden. Om nog niet te spreken van de legale en illegale “nachtwinkels”. En legale en illegale “handelaars voor tien dagen”. Want al die feestvierders zijn eerst en vooral consumenten.

[Ook](#) de afvalberg groeit. Meer dan 625 ton afval hebben de vuilnisdiensten verzameld [in 2007](#).

De overheid is en blijft eerste verantwoordelijke als het gaat om bewaking van ons cultureel erfgoed en bevordering van de deelname aan cultuur. Een te krap budget kan niet het motief zijn om creativiteit, vernieuwing, emancipatie en kwaliteit af te wijzen. Lucebert schreef: ‘Alles van waarde is weerloos’. Maar dat betekent niet dat wij ons moeten neerleggen bij de ratrace in de Gentse Feesten die een kaalslag kan teweegbrengen. Het lijkt er sterk op dat binnen het concept van de Gentse Feesten een deel van de organisatoren de ziel van de Feesten verkocht hebben aan de commercie, aan marktdenken, aan het gemakkelijke geld. En vergeten zijn waar het écht om gaat in dit tiendaagse volksfeest.

Juist in onzekere tijden, juist in tijden waarin mensen bang zijn voor de toekomst, juist in deze tijd kunnen kunst en cultuur mensen op de been en op weg helpen. Natuurlijk is de Gentse stedelijke overheid doordrongen van het belang van kunst en cultuur voor mensen en samenleving. En veel organisatoren weten heel goed waar het allemaal op staat. Maar de nieuwe roofridders zijn onder ons. Er is dus, onder invloed van de commercialisering van de Feesten, geen artistieke verschraving vast te stellen, maar wel een enorme schaalvergroting. Groei is soms noodzakelijk, maar niet elke groei is wenselijk.

Je kunt sommige Gentenaars die de stad ontvluchten tijdens deze periode of integendeel wel blijven (of soms verplicht zijn om te blijven wegens te ziek, te oud of te arm) maar niet altijd zo opgetogen zijn wegens het steeds uitdijende lawaai en andere overlast, dan wel uitschelden voor verzuurde burgers of azijnpissers. Mensen hebben ook recht op rust. Op stilte. Op vakantie in eigen stad. Niet iedereen hoeft mee te draaien in de malle molen van de overconsumptie. Gentse Feesten moeten mensen verleiden, niet overdonderen. Gunnen wij de Feesten haar groot succes niet? Natuurlijk wel. Maar succes mag niet leiden tot nieuwe uitsluiting, uitsluiting van minderheden, van andere culturele praktijken dan de dominante culturele praktijk.



Gent is ineens in de ban van Festivalitis: Pole Pole, Blue Note, Boomtown, Ten Days of Techno. Mensen zeggen me “ dat is toch zeer goed want er is steeds meer keuze ”. Neen dus. Uiteindelijk gaan deze nieuwe ontwikkelingen, die vooral gestuurd zijn door commerciële overwegingen en door het liberale principe ‘laat de vrije markt zijn werk doen ’ ten koste van de artistieke diversiteit. Je kan in alle kranten interviews lezen met dezelfde artiesten en besprekingen van dezelfde concerten. Bedrijven, banken en verzekeringskantoren sponsoren het liefst grote namen die komen naar de grote pleinen of zalen waar ze hun productreclame kunnen tonen aan de grootste groep consumenten. Daardoor is er steeds minder commercieel sponsorgeld beschikbaar voor de moeilijkere of meer artistieke projecten die zich afspelen in kleinere zaaltjes en voor een veel kleiner publiek.

Toegankelijkheid en bereikbaarheid van alle vormen van cultuur dienen gezien te worden als een onvervreemdbaar recht van mensen. Dat betekent dat er ook meer aandacht moet zijn voor sociale en culturele minderheden, voor minderheidsculturen, voor andere en nieuwe culturen. We zien een steeds verder voortschrijdende uitdrijving van zowel het culturele aanbod als ook het aantal pleinen, zalen en festivals. Daardoor wordt de mobiliteit binnen de Gentse Feestzone voor bijvoorbeeld mindervaliden ernstig bedreigd. Juist voor de deelname van kwetsbare groepen moeten we extra gevoelig zijn op een cultureel volksfeest die naam waardig.

De hierboven genoemde zaken hebben niet alleen, maar natuurlijk óók te maken met geld. De fixatie van de overheid op groei, consumptie, groter en meer gaat uiteindelijk ten koste van de verbreding van de aandacht, de waardering en het respect voor de kleine activiteiten en projecten die het unieke van dit volksfeest uitmaken. De tekorten die zijn ontstaan door de aspiraties van organisatoren en theaters aan de ene kant en het gebrek aan middelen aan de andere kant heeft de weg vrij gemaakt voor een toenemende invloed van de commercie. Het mag duidelijk zijn, ik vind dat niet gewenst. Nee, zelfs bedreigend. Zijn nu de fondsen misschien nog marginaal, dat gaat binnen afzienbare tijd veranderen, wanneer de overheid de groeiende geldstroom van de kant van sponsors gaat gebruiken als legitimatie voor een steeds verder terugtrekkende overheid.

Het is dan aan de organisatoren van concerten en theatervoorstellingen een balans te vinden tussen avantgarde en brede cultuur, tussen vermaak en kunst, tussen persoonlijke ambitie en de wensen van het publiek.

“ De rare situatie doet zich voor dat het meeste subsidiegeld gaat naar de professionele kunst en cultuur, waar voornamelijk mensen met een hoger inkomen naar toe gaan, terwijl de amateurkunst, waar veel vaker mensen met een kleine beurs de bezoekers zijn, het met aanzienlijk minder subsidie moet zien te doen. ”

Veel gemeenten lijden aan een budgettaire anorexia. Zij worden geconfronteerd met steeds grotere tekorten op hun begrotingen en hebben bij het stellen van prioriteiten vrijwel automatisch de neiging de voorkeur te geven aan zaken die electoraal interessant zijn. Ik wil ervoor pleiten dat er naast de aandacht voor de professionele producties en gezelschappen meer aandacht en ruimte komt voor amateurkunst en -cultuur. De rare situatie doet zich voor dat het meeste subsidiegeld gaat naar de professionele kunst en cultuur, waar voornamelijk mensen met een hoger inkomen naar toe gaan, terwijl de amateurkunst, waar veel vaker mensen met een kleine beurs de bezoekers zijn, het met aan-

zienlijk minder subsidie moet zien te doen. Meer aandacht, geld en ruimte voor de laagdrempelige actieve en passieve amateurkunst leidt vrijwel automatisch tot meer interesse voor het professionele circuit.

Managerscultuur

Vanaf de no-nonsense-periode van de jaren tachtig en onder invloed van de aanhoudende bezuinigingsdrift van de federale overheid zijn in veel maatschappelijke instellingen mensen aan de macht gekomen die als echte managers de tent wensen te runnen en eigenlijk weinig affiniteit meer hebben met de essentie van het doel van de instelling. In de besturen van ziekenhuizen werden de artsen gewipt en kwamen mensen aan het roer die nog slechts spreken over efficiency en "output". Hetzelfde hebben we zien gebeuren in de sociale huisvesting, in de thuiszorg, en ook in de wereld van de sport, musea en culturele centra. Gelijk met de opmars van de managers, de vertegenwoordigers van de Nieuwe Zakelijkheid, hebben we ook getuige kunnen zijn van de toename van het fenomeen 'sponsoring'. Steeds harder wordt de strijd om de grootste sponsors binnen te halen. Sponsors zijn vooral geïnteresseerd in veel publiek. De organisatoren bedienen de sponsors op hun wenken en trekken steeds grotere namen op hun affiches aan om de sponsors te verleiden en het publiek te lokken. En dat proces wordt voorgesteld en verkocht aan de media en door de media als een natuurlijk groeiproces.



Door de nieuwe festivals komt er eigenlijk te veel volk Gent binnen. Op sommige avonden worden pleinorganisatoren verplicht hun pleinen af te sluiten. Enkele jaren geleden vonden we dat met z'n allen een ontoelaatbare inbreuk op de geest van de Gentse Feesten. Nu komen politici vertellen dat afsluitingen in de toekomst aanvaardbaar zijn wanneer we ze artistiek kunnen integreren in de Feesten zelf. Dit is dus wel degelijk onder druk van de vermarkting van de Feesten een sluipende privatisering van de Feesten. Want, wie gaat, wanneer de pleinen eenmaal afgesloten zijn, aan sommige organisatoren nog kunnen verbieden inkom te vragen op hun plein?

Al deze ontwikkelingen kaderen binnen de nieuwe stedelijkheid waarbij de grote steden een liberale culturele politiek voeren. Cultuur wordt 'gesubsidieerd' door de stedelijke overheid om vooral de hotels en restaurants te laten vollopen. In naam van de intens beleiden 'democratisering van de cultuur' spijs de gemeenschap de kassa's van private ondernemers.

Economische oorlog tussen steden

De huidige corporatieve mondialisering laat een overheid zien die zich uit een aantal sociale domeinen terugtrekt. Door die terugtrekkende beweging komen de grote steden die reeds de belangrijkste neveneffecten van de liberale mondialisering moeten opvangen (migratie, werkloosheid, gebrekkige integratie van nieuwkomers, groeiende sociale ongelijkheid) steeds meer in de financiële problemen. Daardoor wordt de strijd, zeg maar economische oorlog – tussen de steden om het grootst aantal toeristen, shoppers, consumenten een prioriteit. Elke stad wil niet alleen meer haar cultuurtempels en megaprojecten maar ook haar zomerfeesten en festivals. De steden zijn nu niet alleen meer een marktplaats, maar worden ook meer en meer bestuurd en aangedreven volgens de wetten van de vrije markt waarbij politieke overheden managers worden of managers aan-



trekken. Daarom worden de belangen van de moneymakers met in hun kielzog toeristen en culturele nomaden langzaam maar zeker belangrijker dan de knellende zorg voor de sociaal-economisch (en cultureel) zwakkeren.

Maar ook het leven zelf in de steden heeft een grote metamorfose ondergaan. De collectieve verbanden zijn grotendeels weggeïndividualiseerd. De vrije markt domineert en doorploegt alle sociale verbanden en relaties. De demografische en etnische samenstelling van wijken en buurten verandert snel en radicaal. Stedelijke parochies zijn uiteengevallen. De sociale cohesie verdampt zienderogen. We leven "in een maatschappij die op alle gebieden onzekerheden produceert" (Anthony Giddens). Een stedelijke samenleving waarin steeds meer traditionele opvangmechanismen (familie, kerk, ideologische zuil) wegvallen waardoor het steeds moeilijker wordt gemeenschappelijke zorgen, angsten, emoties, dromen en idealen te onderkennen of te produceren. Mensen worden vooral met individuele problemen opgezadeld die ook ieder voor zich moet proberen oplossen of verwerken in naam van de 'actieve welvaartsstaat', hetgeen gewoon een ordinaire en brutale vechتماatschappij is.

Natuurlijk verhindert deze ontwikkeling de politieke integratie van de zwakste groepen. In de jaren zestig en zeventig van vorige eeuw werden deze groepen beschimpt als 'klootjesvolk'. Vandaag wijzen leden van het journalistieke en politieke establishment deze mensen met de vinger na als 'verzuurde samenleving'. Weer anderen gebruiken en misbruiken de angsten en onzekerheden van deze mensen om nieuwe vormen van populistische politiek te bedrijven. Intussen hebben de meeste leden van het politieke en journalistieke establishment de aloude 'verheffing van het volk' of 'de emancipatie van de men' te grabbel gegooit en overgeleverd en uitgeleverd aan de grillen van de vrije markt. De nieuwe populistische gebruiken de revanchistische emoties van grote groepen sociaal-cultureel uitgesloten voor een moderne contra-reformatie: een stormloop tegen het open, multiculturele, emancipatorische en kosmopolitische karakter van stedelijke cultuur.

*"We moeten niet de strijd tegen het wildplassen opvoeren
maar de verantwoordelijkheid van burgers naar boven halen."*

Zonder het te beseffen is daarom de oprukkende vermarkting van de Gentse Feesten, de commercialisering van de culturele volksfeesten, een geschenk aan het populisme. Omdat de commercialisering (met schaalvergroting en festivalitis) langzaam maar zeker de emancipatorische fundamenteën van het volksfeest wegsaneert. Kunnen de Gentse Feesten de onzekerheid en angsten van mensen bezweren? Misschien wel, maar dat is een werk van lange adem. Kunnen de Gentse Feesten een project worden dat democratische participatie aan de stedelijke cultuur bevordert? Zeker en vast. Daarvoor is een beetje verbeelding en vooral politieke moed nodig. Burgers moeten de kansen krijgen zich te ontwikkelen tot participatieve – en dus verantwoordelijke burgers. We moeten niet de strijd tegen het wildplassen opvoeren maar de verantwoordelijkheid van burgers naar boven halen. Dat kan echter niet op een meedogenloze markt. Zonder het streven naar meer sociale gelijkheid blijven onze steden een slagveld. Met een pak winnaars, maar ook veel te veel verliezers. Kijk maar naar hoe mensen leven in onze steden vandaag en kijk maar goed rondom u tijdens de Gentse Feesten: het doet niet alleen soms pijn aan de oren maar vooral aan de ogen. De woestijn van banaliteit en radeloosheid rukt op en drijft de emancipatorische oase naar de rand van de markt.



Wat kan de politiek doen om dit proces te stoppen?



Te snel wordt gedacht dat de culturele sector het zelf kan redden op de markt. Maar daarvoor gaat veel talent, sociaal kapitaal en creativiteit ten onder. De Gentse Feesten kunnen niet zelfregulerend werken zonder te verworden tot een afvalrace. Het is onzin om van de organisatoren te verwachten dat ze de Gentse Feesten volledig zelf kunnen sturen. De politiek kan wel, meer dan nu het geval is, samen met de organisatoren de verschraving tegengaan door meer ruimte te creëren voor het culturele volkskarakter van de Feesten. Niet alleen door kleine en soms zeer grote initiatieven voldoende te subsidiëren maar vooral door ze niet te laten verstikken in de sociale jungle van de Festivalitis. Dus de overheid moet zelf een visie op haar Feesten blijven uitdragen – wars van vermarkting en commercialisering. Dat achteraf UNIZO tevreden is en dat honderden handelaars, restaurants en café 's gouden zaken hebben gedaan is mooi meegenomen, maar kan nooit het fundament van de Feesten worden.

Van de overheid mag verwacht, nee, geëist worden dat zij actieve en passieve deelname aan cultuur bevordert, dat zij mensen helpt open te staan voor nieuwe, niet vermoede zaken. De mate waarin dit gebeurt afhankelijk stellen van de winst- en groeicijfers vormt op termijn een bedreiging voor de stedelijke beschaving. Immers, de cultuur steeds afhankelijker maken van het opportunisme van grote sponsors, is ze in de armen drijven van de commercie.

Wij verwachten dus van de stedelijke overheid een langetermijnvisie op de Feesten. Een visie die de schaalvergroting onverbiddelijk stopt.

Die het volksfeest promoot en niet de overconsumptie. Die de festivalitis een halt toeroept. Die natuurlijk openstaat voor nieuwe culturele ontwikkelingen, maar zonder het bijzondere karakter van het culturele volksfeest schade te berokkenen. Die meer pogingen onderneemt om de openbare feestruimte zo te organiseren dat mindervalide mensen veel gemakkelijker toegang krijgen tot de Feesten. Die zich meer moeite getroost om culturele minderheden, maar ook kinderen en senioren, en de nieuwe etnische groepen in de stad te betrekken bij het grootste volksfeest van de stad. Dan pas zal de Gentenaar deze stedelijke feesten erkennen als zijn stadsfeesten.

Nu ontglippen die Feesten hem of haar.

Velen hebben in deze tijd de mond vol over het opnieuw verlangen naar een "gemeenschapsgevoel". Intussen laten we de vrije markt de gemeenschap vooral fragmenteren: mensen en gemeenschappen uit elkaar drijven. Marktwerving botst altijd met solidariteit. "Het is weer tijd om te bepalen waar het allemaal op staat" zingt Freek De Jonge nog steeds. Laten we het samen bepalen vooraleer het te laat is.

Laten we de openbare ruimte nemen die ons toekomt.

Laten we de Gentse Feesten redden van de vrije markt.

Eric Goeman

Coördinator en moderator Gentse
Feesten debatten Vzw. Trefpunt
Woordvoerder Attac Vlaanderen
Voorzitter Democratie 2000

*Eric Goeman (midden) op de Gentse Feesten in
gezelschap van burgemeester Daniël Termont en
bisschop Van Looy.*



Grenzen verleggen



Hanna, in diepe concentratie.

Hanna Mariën is sprintster en studente. Ze woont in Borsbeek bij Antwerpen. Samen met Kim Gevaert, Elodie Ouedraogo en Olivia Borlée won zij brons in de 4 x 100 m. op de wereldkampioenschappen atletiek, vorige zomer in Osaka (Japan). De ploeg vestigde toen een nieuw Belgisch record. Hanna is tevens Belgisch recordhoudster op de 200 m. indoor en daar is ze bijzonder fier op, want dat is het enige sprintnummer dat ze sneller dan teamgenote Kim Gevaert heeft gelopen. Op 5 augustus vertrekt ze naar China waar ze met de Belgische 4 x 100 vrouwen aan de Olympische Spelen deelneemt. Ze had ook gehoopt individueel aan de 200 m deel te nemen. Maar de omstandigheden zaten een beetje tegen, zodat ze er niet in slaagde op dat nummer het olympisch minimum te halen. Op 15 juli, 3 weken voor haar afreis, peilden we naar haar Rode Draad.

{KENTERINGen}digit: *Kim Gevaert sukkelt met de achillespees, Elodie Ouedraogo met de hamstring, Hanna Mariën lag maanden in de lappenmand... is topsport wel gezond?*

Hanna: Sporten is gezond, maar topsport is absoluut niet gezond. Ik heb zelf al drie knieoperaties gehad... Teveel eten is niet gezond, teveel sporten ook niet. Wij willen natuurlijk altijd onze grenzen verleggen. Kim is al tien jaar aan de top bezig en nu zegt haar lichaam zoiets van 'ik kan het gewoon niet meer', ze is gewoon op, ook mentaal. Ikzelf ben nu 26 jaar oud. Ik ben natuurlijk een aantal jaren kwijtgeraakt door kwetsuren. Qua trainingsleeftijd ben ik dus eigenlijk nog vrij jong en kan ik nog veel groeien. Ik hoop ook de volgende Olympische Spelen in 2012 nog mee te maken. Ik denk nog door te kunnen gaan tot 2014, dan zal ik 32 zijn.

{K:} *Hoe kan je dat combineren met je privé-leven? Moet al de rest dan als minder belangrijk wijken voor je sport?*

Hanna: Op dit moment, de laatste 4 maanden voor Peking, heb ik er eigenlijk alles voor opgegeven. Het enige wat ik nog deed was: opstaan, eten, trainen, rusten, slapen, eten, trainen, slapen, rusten.... Ik ging 's avonds niet meer weg -dat was te vermoeiend- ik keek alleen nog gewoon TV.

Studeren heb ik eigenlijk ook opzij geschoven. Ik heb eigenlijk 'studiebaanonderbreking'. Normaal moest ik nog 4 examens afleggen en dat vergt ook heel wat mentale inspanning. En als je mentaal niet fris bent, kan je ook fysisch geen goede prestaties neerzetten. In september neem ik de draad weer op. Als ik nog 6 jaar aan topsport kan doen en betaald kan blijven door Bloso, vind ik dat eigenlijk wel een goede combinatie van topsport en studeren. Ik heb dit jaar drie vakken afgelegd. Dat is natuurlijk extreem weinig, maar dat is gewoon met het oog op de Spelen.

Ik heb nu een diploma van onderwijzeres. Normaal ging ik dit jaar mijn derde bachelor in onderwijskunde afwerken. Dan zou ik nog 2 'masters' moeten doen. Die twee masterjaren spreid ik dan wel over 4 jaar.

{K:} *Je wordt betaald door Bloso. Is dat een volwaardige wedde of een toestekertje?*

Hanna: Ik heb een studentencontract omdat ik nog studeer. Maar omdat ik ook al een diploma van onderwijzeres heb, krijg ik 80% van die wedde. Zonder dat diploma had ik 650 euro in de maand gekregen. Als je alleen gaat wonen, kom je daar niet mee rond. En door mijn sport verdien ik ook een beetje. Dat is natuurlijk niet te vergelijken met een tennisster als Justine Henin. Wij krijgen startgeld, ik heb een kledingsponsor, ik heb een auto ter beschikking gekregen... In vergelijking met andere studenten heb ik zo wel een serieus spaarpotje, maar ik heb er natuurlijk al heel hard voor gewerkt.

{K:} *Waarom wil je persé die diploma's halen, je bent toch al onderwijzeres?*

Hanna: Zolang ik topsportster blijf, zijn er momenten dat ik minder hard moet trainen. En dan is het goed dat je je gedachten eens op iets anders kan zetten. Als je fulltime met atletiek in je hoofd zit, raak je soms wel zot gedraaid. Ik heb nu een boeiend leven, vind ik, ik heb al veel gezien. Wanneer ik binnen 6 jaar stop, zou ik ook nog iets boeiends willen doen waarvoor ik elke morgen vol levenslust opsta en 's avonds goedgezind thuiskom. Ik wil niet op mijn veertigste 's avonds thuiskomen met het gevoel het echt beu te zijn.

{K:} *Wat drijft er mensen als jullie om altijd verder te willen gaan? Is dat geldingsdrang?*

Behoeft om zich te affirmeren?...

Hanna: Ik denk dat het ook de kick is om de snelste te kunnen zijn, de adrenaline die door je lijf gaat als je een overwinning behaalt. Dat is als een roes, hé. Andere mensen proberen dat met drugs en zo, wij doen dat gewoon in de sport, op een gezonde manier (*lacht*).

{K}: *Je bent op vrij korte tijd vanuit het onbekende Borsbeek uitgegroeid tot een soort BV, Hanna Mariën is nu een gekende naam. Wat doet je dat?*

Hanna: Je moet dat niet overdrijven. Die bekendheid blijft eigenlijk beperkt tot het Antwerpse en de atletiekwereld. Soms is het heel leuk, als je herkend wordt en mensen met u willen babbelen. Maar je hebt ook van die momenten dat je met rust gelaten wil worden. Wanneer ik dan hier de straat kom ingereken en geen zin heb om te praten, wil ik zo snel mogelijk naar binnen. Op andere momenten, bijvoorbeeld drie weken geleden op het huwelijk van mijn broer, zijn er heel wat mensen komen vragen "en wanneer vertrek je?" Ik heb zeker 30 keer moeten zeggen "op 5 augustus". Op den duur maakt u dat zo zot, omdat ze eigenlijk met u over niets anders willen spreken dan over uw sport. En zelfs mijn vriend Cédric zei op een bepaald moment (*boosheid spelend*) "en nu kan ik het niet meer aan! Ik wil geen atletiekverhalen meer horen." Het is allemaal wel goed bedoeld, maar soms is dat echt teveel. En dan voel ik toch veel respect voor Kim. Die kan praktisch niet meer gaan winkelen zonder aangesproken te worden.

Red de Solidariteit

{K}: *Jouw vader, Jef, is actief in CvS en Beweging. Hoe sta je daar tegenover? Wekt dat je interesse?*

Hanna: (*met een zucht en een lachje*) Dat is een zéér moeilijke vraag. Vake is met heel veel dingen bezig. Ik zie hem vaak achter de computer zitten en laat werken. De laatste jaren is dat fel geminderd. Hij geeft nooit veel details over hetgeen waarmee hij bezig is.

Over de actie 'Red de solidariteit':

"Waardom zouden wij dat met het estafetteteam niet ondertekenen? Wij zijn immers het perfecte voorbeeld dat samenwerking tussen Vlamingen en Franstaligen wél kan."

{K}: *Je was bij de eerste ondertekenaars van de petitie 'Red de Solidariteit'.*

Hanna: Het is mijn vader die me van die actie op de hoogte heeft gebracht. Ik dacht: "Ja, waarom zouden wij dat met ons bronzen estafetteteam niet ondertekenen?" Wij waren immers het perfecte voorbeeld dat samenwerking tussen Vlamingen en Franstaligen wél kan. Als Olivia er niet was geweest waren we met drie Vlamingen geweest en hadden we er nog een vierde bij moeten zoeken. en dan zouden we geen medaille gehaald hebben. Onze stellingname is echter niet overal in dank afgenomen. Op sommige blogs las je zaken in de zin van "ge denkt toch niet dat ik dat team, met een zwarte en Waalse, ga steunen!". Het is Kim die het op haar site het hardst te verduren kreeg. Ik was toen op vakantie en wanneer ik thuis kwam, stonden er drie of vier oproepen van journalisten op mijn antwoordapparaat. Ook Kim had gebeld: "Wat is dat allemaal, ik word overvraagd?!" In het 'gastenboek' van haar site stonden 'lieve dingen' als "ik hoop dat ge uw twee benen kwijtspeelt". Ik was daar ook niet goed van, want het was ik die aan mijn teamgenoten gevraagd had de petitie te ondertekenen. Ze dachten dat dat alleen maar positief kon zijn, ze konden zich niet voorstellen dat mensen daar zo op gingen reageren. Op een gegeven ogenblik heeft Kim zelfs haar GSM moeten afzetten omdat ze teveel

dreig telefoons kreeg. Maar naast die hatelijke boodschappen hebben we ook enorm veel positieve reacties en ondersteuning gekregen.

Normaal ben ik niet zo politiek geïnteresseerd, maar die actie van 'Red de Solidariteit' was voor ons gewoon zo duidelijk. We waren na het behalen van onze bronzen medaille het perfecte voorbeeld van goede samenwerking. We hebben toch ook een voorbeeldfunctie.

{KJ:} *Van voorbeeldfunctie gesproken, hoe zit het met dopinggebruik in jullie milieus?*

Hanna: Als je maar de zoveelste op de wereldranglijst staat is het natuurlijk gemakkelijk te zeggen: "Al degenen die voor mij staan, die hebben gepakt". Dat zijn straffe uitspraken waar je voorzichtig mee moet zijn. Er worden op dit moment heel veel dopingcontroles gedaan, maar toch ... er komen altijd nieuwe producten. En in dit olympisch jaar zijn er toch vragen te stellen, vooral als je naar die Amerikanen kijkt. Vorig jaar liep op de 100 m geen enkele vrouw onder de 11 seconden. Nu zijn er al 12 die daar onder zitten.

Olympische Spelen

{KJ:} *Wat verwacht jij van de Olympische Spelen?*

Hanna: Op sportief vlak hebben we met elkaar afgesproken dat we voor een mooie tijd gaan. We zien wel wat er gebeurt. Als we een goede tijd halen, mogen we niet ontgoocheld zijn als we geen medaille halen. Het gaat natuurlijk om Olympische Spelen, iedereen zal in zijn beste vorm zijn.

Voor de rest weet ik niet goed wat ik ervan moet verwachten. We gaan eerst naar Yantai, dat is een plaatsje aan de zee waar we op stage gaan omdat de condities qua luchtvochtigheid, smog en zo daar veel beter zijn dan in Peking. Op 14 of 15 augustus zouden we overvliegen naar het Olympisch dorp waar de atleten van alle sporten samenzitten. Over de klimaatsomstandigheden weet ik niet wat ik me moet voorstellen. Ik heb al verschillende verhalen gehoord van vrienden die er geweest zijn. De eenen zeggen dat de berichten serieus opgeblazen zijn, anderen zeggen dat het effectief waar is dat je op bepaalde dagen slechts 5 meter voor je uit kan zien.

{KJ:} *Vorige maanden is er in de media veel te doen geweest om Tibet. Veelal was het daarbij de bedoeling China in een slecht daglicht te stellen. Wordt er daar onder jullie over gesproken?*

Hanna: Ja natuurlijk, vooral dan tijdens die incidenten met de olympische fakkel in de maand mei. Toen belden de journalisten naar ons, en wij moesten maar een mening hebben. Karel De Gucht zei toen dat hij nog niet wist of hij op de openingsceremonie aanwezig zou zijn. De minister van Buitenlandse Zaken houdt de boot af en van ons zou men verwachten wat we een standpunt zouden innemen. In 2000 wist men al dat de Olympische Spelen 2008 in China plaats zouden hebben en toen zei daar niemand iets over. En nu ineens, in mei, begint iedereen te zeggen dat het problematisch is de Spelen in China te laten doorgaan omwille van de mensenrechten. Dat zijn vijgen na Pasen. Dat hadden ze al acht jaar eerder kunnen zeggen. Maar uiteindelijk moet je het ook een beetje positief bekijken. Als de Spelen niet in China plaats zouden hebben, zou ook geen haan gekraaid hebben over de problemen die daar bestaan.

Wij hebben daar een vergadering over gehad met Bert Anciaux. Hij wou weten hoe wij daar eigenlijk over dachten, dat was eigenlijk heel positief van hem. We hebben toen nagedacht over wat wij als Olympisch Team zouden kunnen doen. Aan de problemen in China kunnen we zelf direct niets doen. Wij moeten ons nu 100% focussen op onze sport. We kunnen alleen maar een voorbeeldfunctie vervullen zoals met 'Red de Solidariteit'. De problemen in China laten ons niet onberoerd. We hebben dan ook afgesproken om de



miles die we vliegen op een bepaalde manier in geld te laten omzetten om dat dan te schenken aan organisaties in China zelf, bijvoorbeeld aan 'Morning Tears' en 'SOS-Kinderdorpen'. Kort na de Spelen, in september, zouden wij dan met het zelfde doel een veiling houden waarop wij dan persoonlijke spullen van de Spelen zouden veilen.

{K}: *Nog een laatste vraag. Moet jij je veel ontfeggen qua eten en zo?*

Hanna: Ja, heel veel. Ik heb nogal de neiging om snel aan te dikken, ik moet dus heel fel op mijn voeding letten. Dat betekent dus niets vet, geen frieten, geen boter, geen snoepjes, geen koekjes. Ik heb een strikt dieet en mag maar 2400 calorieën per dag eten. Er zijn ook dagen waarop dat slechts 2000 calorieën is, zoals vandaag bijvoorbeeld omdat ik dan niet sport maar rust omdat ik morgen wedstrijd heb. Ik weet dus perfect wat ik mag eten: 's morgens 2 boterhammen met zoveel gram beleg met zoveel gram kaas, 150 cl. thee, dan een banaan. 's Middags 100 gr. aardappelen, 100 gr. vlees, 200 gr. groenten. Ik werk daar nu al 2 jaar mee en op dit moment sta ik echt superscherp. Dat is dus wel echt heel belangrijk want wij lopen tegen de klok en elke kilo die je moet meenemen weegt. Stel je maar eens voor dat je een berg opwandelt met rugzakje van slechts 3 kilo. Als je dat aflegt, ga je het verschil voelen.

Dat dieet aanhouden in een bourgondisch land als België is niet altijd even gemakkelijk. Op het trouwfeest van mijn broer bijvoorbeeld, ga ik één keer iets halen, terwijl je de anderen twee of drie keer ziet terugkeren. Ik eet ongelooflijk graag dessert, tiramisu, ijs enzo. Ja... dan moet je hard zijn.

In september is er eerst nog de Memorial Van Damme en dan volgt een hele maand rust. En dan laat ik mij echt gaan. Dat is echt wel nodig omdat het bijna onmogelijk is om 365 dagen per jaar op je kin te kloppen. September en maart zijn maanden waarin ik mag eten wat ik wil.

{K}: *Bedankt Hanna, en veel succes daar in Peking!*

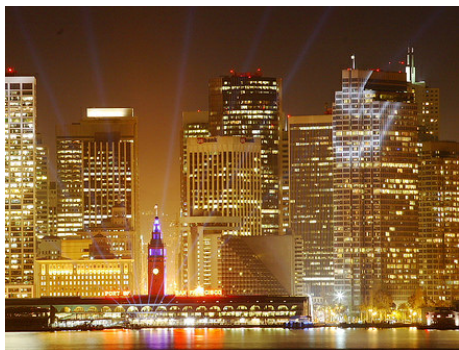
Jan Soetewey



De 4x100m-ploeg, brons op het WK in Osaka, van l. naar r.: Kim Gevaert, Olivia Borlée, Elodie Ouedraogo en Hanna Mariën.

Mag het iets minder?

Stel je voor...



Op een dag word je je ervan bewust dat de manier waarop veel mensen leven onrechtvaardig is tegenover de natuur, tegenover elkaar en tegenover toekomstige generaties. Ergens ben je ervan overtuigd dat het nu, of op termijn, onhoudbaar is om verder te leven zoals we nu leven.

Je hebt het erover met vrienden, familie, collega's. Maar steevast krijg je als antwoord: "We leven in de 21^e eeuw, we hebben toch het recht om ons te kunnen verplaatsen waar en hoe we willen, om te wonen waar we willen, op verlichting, op een aangename temperatuur in huis,... Dit zijn de basisbehoeften van vandaag. We hebben de mogelijkheden om ze te vervullen. We moeten ons toch niet alle luxe ontfeggen en opnieuw als holbewoners gaan leven? Het leven mag toch ook een beetje aangenaam zijn?"



En zo ontdek je dat "een aangenaam leven" voor hen en voor jou iets anders betekent. Jij vindt niet dat je zonder auto nergens snel geraakt, dat je ziek wordt van fietsen in de regen, dat je futloos wordt als je tweemaal per week geen vlees eet, dat je er slordig uitziet als je je kleren niet strijkt, dat ecologisch afbreekbare wasmiddelen bijna nergens te koop zijn, dat het een hele rompslomp is om met herbruikbare tassen te gaan winkelen in plaats van gewoon plastic zakjes te nemen,... Je heb niet het gevoel dat je je levenskwaliteit drastisch naar beneden haalt door wat ecologischer te leven. Integendeel, het geeft je juist een beter gevoel.

En tot je genoeg merkt je dat je niet alleen bent. Overal krijg je folders onder je neus geduwd over hoe je je ecologische voetafdruk kunt verkleinen. Kranten slaan luidkeels alarm over klimaatveranderingen, ngo's, politici en documentairemakers houden zich met de problematiek bezig, bedrijven investeren in duurzaamheid,... Schitterend, denk je, en als je je ogen sluit, zie je al de eerste tekenen van een andere wereld aan de horizon verschijnen.

Maar als je wat beter om je heen kijkt, merkt je dat een ecologische levensstijl nog altijd een marginale, abnormale levensstijl is. Elke keer wanneer je op straat komt, gaat winkelen, openbare gebouwen binnengaat, een krant leest,... word je er immers mee geconfronteerd dat de meeste mensen het niet evident vinden om te leven zoals jij leeft. Onze maatschappij is daar niet op voorzien en zo kom je overal voor hindernissen te staan. Veel jobadvertenties vermelden dat je een auto of rijbewijs moet hebben. In de winkel is het onbegonnen werk om na te gaan wat het land van herkomst is van de producten die je koopt, laat staan in welke omstandigheden ze geproduceerd zijn. Wereldwinkel- of bio-producten zijn doorgaans meer voorverpakt dan gewone producten. Een computer laten herstellen is vaak duurder dan een nieuwe kopen. Het is even duur om een *all in* vakantie in Kreta te boeken als om twee weken aan de Belgische kust te verblijven, en dan heb je er het mooie weer nog niet bij.



*In naam van de winst is het beter
om goedkope dingen te maken die snel kapot gaan
dan duurzame dingen,
is grootschalige agro-industrie beter dan
kleinschalige landbouw
en is oorlog beter dan vrede.
En daar sta je dan,
met een sticker "geen reclame aub"
op je brievenbus en je douchespaarkop.*



Het blijft roeien tegen de stroom in. En het is geen klein stroompje: in naam van de economische vooruitgang lozen Chinese industrieën op grote schaal chemisch afval in de rivieren, wordt niets gedaan aan de onveiligheid in de Congolese mijnen, worden strengere milieuwetgevingen in Oost-Europa tegengewerkt,... In naam van de winst is het beter om goedkope dingen te maken die snel kapot gaan dan duurzame dingen, is grootschalige agro-industrie beter dan kleinschalige landbouw en is oorlog beter dan vrede.

En daar sta je dan, met een sticker "geen reclame aub" op je brievenbus en je douchespaarkop. Je beseft dat het even naïef is om te geloven dat anderen op grote schaal jouw voorbeeld zullen volgen als om te geloven dat er op een dag geen racisten meer zullen zijn. En zelfs als alle Belgen milieubewuster zouden leven, dan nog zou er weinig veranderen op wereldvlak. Wat je ook doet, je moet toegeven dat het uiteindelijk weinig verschil maakt.

Toch is dat voor jou geen reden om het op te geven. Daarvoor ben je te koppig en te verontwaardigd. En bovendien wil je zelf zo weinig mogelijk meedoen aan de verwoesting van de natuur. Je wilt op zijn minst niet medeplichtig zijn. Want hoe geloofwaardig waren twee van onze Europese milieuministers, toen ze na ondertekening van een wet om de uitstoot van CO₂ te beperken, vrolijk in hun 4x4 stapten? Zoiets zullen ze jou alvast niet kunnen verwijten.



Maar is dat niet een beetje weinig? Mag het niet wat ambitieuzer? Waarom zie je het niet wat groter? Je zou in de politiek kunnen stappen, of een documentaire maken, of een grote actie op touw zetten,...

Dat zou je kunnen, maar moet je dan geen oplossingen hebben? Zo gemakkelijk is het allemaal niet. Isolatiepremies, CO₂beperkingen, Vlaremnormen en Kyotoverdragen lijken goede stappen, maar het blijven druppels op een hete plaat. Om het probleem echt aan te pakken, is veel meer nodig. En je hebt zelf niet onmiddellijk voorstellen voor wetten of regels die gemakkelijk uitvoerbaar, effectief en realistisch zijn.

Niet omdat je daar niet over wil nadenken. Integendeel. Precies doordat je erover hebt nagedacht, beseft je dat er voor de milieuproblematiek niet zomaar een snelle oplossing te vinden is. In de eerste plaats weten we weinig over de natuur en de toekomst om te beslissen welke maatregelen we het meest dringend moeten nemen. Heeft het bijvoorbeeld



nog zin om nu iets aan de uitstoot van broeikasgassen te doen? Misschien zijn we het beruchte “point of no return” al een eind voorbij en is het gewoon te laat. En van heel wat maatregelen kunnen we de neveneffecten niet voorzien.

In de tweede plaats is de natuurproblematiek heel ingewikkeld. Het is een globaal probleem dat verweven is met Noord-Zuidproblematiek (globalisering, verschillen tussen nationale milieunormen, afvalhandel, oorlog,...), armoede (gezond voedsel, gezond werk, gezonde leefomgeving zijn duur), ons economisch systeem (groei-economie, agro-industrie, wegwerpeconomie, kunstmatig goedkoop transport, verspilling,...), onze levenswijze (op één dag drie vergaderingen op verschillende plaatsen hebben, kleine verpakkingen, mode,...),...

In de derde plaats leven we in een systeem waar alles in geldwaarden wordt uitgedrukt en waar mensen hun omgang met de natuur eerder baseren op wat ze kunnen betalen, dan op respect. Nu staat de natuur buiten de economie: wanneer grondstoffen ontgind worden, betalen we alleen de kosten voor het ontginnen, verwerken en transporteren, niet de prijs van het product zelf. Strikt gezien komt dit neer op roof(moord). Maar stel dat je het anders zou doen, hoe zou je die prijs dan berekenen? Hoeveel kost het om in miljoenen jaren steenkool of aardolie aan te maken? Hoeveel kost het om een boom te laten groeien? Hoeveel vergoeding betaal je aan mensen, planten of dieren die ziek werden of overleden aan de effecten van vervuild water? Deze dingen laten zich eenvoudigweg niet in geld uitdrukken. De waarde die eraan gegeven moet worden, kan geen geldwaarde zijn. Maar wat dan wel?



Bij gebrek aan antwoorden, heb je alleen nog je idealisme en hoop. Nog niet zo lang geleden kwamen mensen tot het inzicht dat de onderdrukking en uitbuiting van vrouwen, mensen en kinderen onhoudbaar en onrechtvaardig waren. Al laat de realiteit nog veel te wensen over en moet voor de uitvoering van deze overtuiging nog steeds hard gevochten worden, toch is deze overtuiging al een eerste, belangrijke stap. Misschien vinden mensen de uitbuiting van de natuur op een dag ook verwerpelijk. Vanuit die hoop, besluit je: het belangrijkste wat je nu te doen staat, is: mensen bewust maken, mensen laten zien dat het anders kan en dat je daarvoor niet noodzakelijk moet “inleveren”.

Weinig ambitieus? Probeer het maar!

Rosalie Heens

Hip Hip Hoera Huub!



Op 1 november van dit jaar zal Huub Oosterhuis vijfenzeventig jaar worden. Vijftig jaar geleden schreef hij zijn eerste liedtekst. Zijn *Bid om vrede* werd in tien talen vertaald en bracht een revolutie in het kerkelijk bidden te weeg. Eeuwenoude liturgische teksten zet hij als het ware terug in het leven van alledag, hier en nu.

De kerk is voor hem geen metafoor meer voor een betere wereld. De Bijbel wel. Samen met Alex van Heusden heeft Oosterhuis een vertaling gemaakt van de eerste vijf boeken, de pentateuch. Daarin mag de politieke lading van deze teksten weer meeklinken.

Vandaag is hij de meest gelezen levende dichter van Nederland. In zijn jongste bundel *Wie bestaat* brengt hij allerlei facetten van zijn leven onder een poëtische noemer. De gedichten gaan over zijn 'onberedeneerbaar godsverlangen', over zingen, over zijn kinderen en kleinkinderen, over vriendschap, over de dood van zijn vader en broer, én over zijn sociale bewogenheid.

Voor Oosterhuis is een christen per definitie links. En links zijn zij die geneigd zijn mee te werken aan structurele veranderingen van een maatschappij in socialistische zin.

Remi Verwimp

Info:

In de week van 21 tot 28 september zal Huub Oosterhuis Vlaanderen bezoeken.

Op 25 oktober spreekt hij in De Vleugel in Antwerpen.

Voor meer info over zijn Vlaamse tournee surf naar www.evangelielevensnabij.be

Aan het socialisme

Ontwaakt, verworpenen

hebt gij gezongen –
nu zelf verworpen.

Uw grondwet:
geen mens meer geknecht.
Uw godsdienst:
alles voor allen.

Veren? Gij kunt ook zonder.

Gij kunt ook zonder naam.

Gij wordt door naamlozen
zonder woorden gedaan.

Uit: Huub Oosterhuis,
Wie bestaat. Nieuwe gedichten.
Ten Have, 2008

